ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. ΤΗΙ 11 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1889 — ΕΤΟΣ ΣΤ'. — ΑΡΙΘ. 6

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕ
Ἐν Ἑλλάδι . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ δῶρο τῆς καρδιᾶς, ὑπὸ Ι. Μαράνου.
Ἑβδομὰς *κοινωνικὴ καὶ φιλολογική*.
Ὁ Φθόνος. *Ἐκ τῶν ἐπιταφίων ἀνθέων*, ποίησις Ἀχιλλέως Παράσχου.
Τὸ Σπίτι - Τὰ Ξένα. *Εἰκόνες ἐκ τοῦ παιδικοῦ βίου*, ὑπὸ Ἀγ. Κωνσταντινίδου.
Περὶ προσαρτήσεως τμήματος χώρας. *Ἐπιστολὴ περὶ Ἀράχθου*, ὑπὸ Μανουὴλ Ἀρ. Οἰκονόμου.
Τραγούδια τοῦ Ἠλίου. **Ἡ Ἐπάνοδος**, ὑπὸ Γεωργίου Ἀδρακτᾶ.
Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ ἀρχηγοῦ Κριεζῆ. *Γράμμα Ὀδυσσέως Ἀνδρίτσου. — Πληρέξουσιον Κοτσαμπασίδων.—Γράμμα Ἀνθίμου Γαζῆ*.
Ὄλγα. *Μυθιστορία* Λουδοβίκου Ἐνώ. (Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ). Συνέχεια.
Πανόραμα. *Ἐπιστήμη — Καλλιτεχνία — Φιλολογία*.
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. *Ἐγχώρια—Ἐξωτερικὰ—Ἀρχαιολογία* κ.τ.λ.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.

ΤΟ ΔΩΡΟ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

Μίμησις

—

Ι. Καμπούρογλου.

Ἂν οἱ πλούσιοι ἄκουαν τὴν καρδιὰ τους, λιγώτεραις καρδιαῖς θὰ ἐπονοῦσαν.

Εἰς τὸ Μεταξουργεῖο κάτω, κάθονται πολλοὶ φτωχοί. Φτωχοὶ ποῦ δὲν ἔχουν ψωμὶ νὰ φᾶνε μήτε σαρακοστὴ μήτε ἀπόκρηα. Πῶς ζοῦνε μόνο ἕνας Θεὸς τὸ ξέρει. Εἰς ἕνα καμαράκι ὑπόγειο, σκοτεινό, ποῦ ἐβουτοῦσες στὴ λάσπη γιὰ νὰ πατήσῃς ἢ ποῦ ἐλάσπονες τὸ ροῦχό σου ἂν ἀκουμποῦσες στὸν τοῖχο, κάθονται ἕνας πατέρας, μία μάνα καὶ τρία παιδιά. Ὁ πατέρας, σὲ μία ψάθα ἀπάνω ἄρρωστος δύο μῆνες τώρα. Τὰ παιδιά, τὸ μεγαλήτερο ὀχτὼ χρονῶν, τὸ μικρότερο δύο, ἀπάνω σὲ τρία παληοσάνιδα. Καὶ ἡ μάνα μιὰ ἀγριογυναῖκα, δύστροπη, βλαστημιάρα, νὰ πηγαίνῃ νὰ ἔρχεται ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρη ὡς τὴν ἄλλη μὲ τὴ μουρμούρα στὸ στόμα καὶ μαυρισμένο τὸ μάτι ἀπὸ τὴν ἀπελπισία.

Ἔξω ὁ καιρὸς εἶναι ἔμμορφος. Ἥλιος καλοκαιρινός. Χαίρεται κανεὶς νὰ τὸν βλέπῃ, νὰ κάθεται στὴ λιακάδα, νὰ ρουφᾷ ὅσο μπορεῖ περισσότερο ἀέρα. Καὶ μέσα; ὁ Θεὸς νὰ φυλάῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ ἀρρώστια καὶ δυστυχία! Περνάει ἀπ' ἔξω ἕνας ζαχαρωτᾶς καὶ φωνάζει: «Καραμέλαις! στραγαλάκια! Καραμέλαις, δέκα μιὰ πεντάρα!» Ἦταν Ἀπόκρηα καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἐγύριζε στὸ δρόμο νὰ ἰδῇ τὴς μάσκαραις. Τὰ παιδιὰ τὰ φτωχὰ ποιὸς νὰ τὰ βγάλῃ; Ἐκάθουνταν ἀπάνω στὰ σανίδια καὶ ἐμουρμούριζαν καὶ αὐτά, γιατὶ δὲν εἶχαν φάγη τὸ μεσημέρι. Ποῦ νὰ φᾶνε; Ἔφαγαν τὸ πρωὶ μισὸ ψωμὶ τὰ τρία.. Φτάνει τα. Ἂν ἔχῃ τὸ βράδυ, θὰ ξαναφᾶνε. Αὐτὸ ἐσυλλογίζονταν ὁ πατέρας καὶ ἔβηχε συχνὰ πυκνά. Ἡ μάνα δὲν ἔβλεπε, δὲν ἐσυλλογίζουνταν τίποτε. Ἐγύριζε ἀπὸ 'δῶ καὶ ἀπὸ 'κεῖ τὰ ἄγρια μάτια της καὶ ἐκύτταζε τὰ παιδιὰ καὶ τὸν ἄντρα της μὲ τέτοιο τρόπο ποῦ δὲν ἤξερες ἂν ἦταν θυμὸς ἢ κακία. «Καραμέλαις! Δέκα μιὰ πεντάρα!» Φωνάζει ἀπ' ἔξω ὁ ζαχαρωτᾶς. Τὰ παιδὰ τ' ἀκοῦνε καὶ κυττάζει τὸ ἕνα τ' ἄλλο. Αἴ καὶ νὰ εἶχαν... Τὸ μεγαλήτερο δὲν μπορεῖ νὰ βαστάξῃ. — «Μάνα μοῦ δίνεις μιὰ πεντάρα νὰ πάρω καρα . . .;«Τὴν κακή σου, παληόπαιδο, σκάσε . . . ἂν εἶχα πεντάρα θὰ ἔπαιρνα χαμομήλια... ψωμί.» Καὶ ὡς νὰ τὴν ἀγρίεψε περισσότερο αὐτό, ἐκύτταξε τὴν πόρταν καὶ τὸ παραθύρι σὰν τὸ λιοντάρι, ποῦ τὸ ἔχουν στὸ κλουβί.

Τὸ παιδὶ ἐχαμήλωσε τὰ μάτια του, ἐγύρισε στ' ἀδέρφια του, τὰ εἶδε καλὰ καλὰ καὶ δὲν ἔβγαλε ἄχνα ἀπὸ τὸ στόμα του.—«Νὰ πάρῃ ὁ διάολος» ἐμούγκρισε ἡ μάνα. «Ἄχ!» ἀναστέναξε ὁ ἄρρωστος». «Αὐτοὶ οἱ πλούσιοι!» εἶπαν ἀπὸ μέσα τους καὶ οἱ δυό.

Νὰ καὶ χτυποῦν τὴ πόρτα. Ἀνοίγει ἡ μάνα. Μπαίνει μέσα ἥσυχα ἥσυχα μιὰ κυρία μὲ συνειθισμένα φορέματα, μὰ μὲ ὄψη τόσο ἀρχοντικιὰ ποῦ θαρροῦσες πῶς τῆς ἔλλειπαν διαμάντια καὶ μεταξωτὰ ἀπὸ 'πάνω της. Ἐβαστοῦσε εἰς τὸ χέρι ἕνα μεγάλο πακέτο. Τὸ ἀφήνει 'ς ἕνα τραπέζι, ποῦ ἀκουμποῦσε στὸν τοῖχο, γιατὶ εἶχε μόνο δυὸ ποδάρια, καὶ μὲ τὸ γέλοιο στὸ στόμα πηγαίνει ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸν ἄρρωστο, σκύβει καὶ τοῦ πιάνει τὸ χέρι. «—Πῶς ἐπέρασες ἀπὸ τὴν ἄλλην ἑβδομάδα;» τὸν ἐρωτᾷ; — «Τὰ ἴδια, κυρία» ἀποκρίνεται ὁ ἄρρωστος. Καὶ γιὰ νὰ ξεσηκωθῇ κομμάτι, τὸν πιάνει πάλι ὁ βήχας του. «Σοῦ ἔφερα ἕνα μάλλινο ροῦχο γιὰ νὰ σκεπαστῇς καλλίτερα» τοῦ λέει πάλι. Καὶ ἀνοίγει τὸ πακέτο. Σὲ κάθε πρᾶγμα, ποῦ ἔβγαζε ἀπὸ μέσα, ὁ ἄρρωστος ἔλεγε «εὐχαριστῶ». Τὰ παιδία ἐσηκόνουνταν στὰ νύχια τῶν ποδιῶν τους γιὰ νὰ βλέπουν καὶ εἶχανε καὶ αὐτὰ χαρὰ στὸ πρόσωπό τους. Μόνο ἡ μάνα μητ' ἐγύριζε νὰ ἰδῇ τὰ πράγματα. Μόνο τὴν κυρία ἐκύτταζε, μὰ μὲ ἕνα μάτι, ποῦ θαρροῦσες, πῶς ἤθελε νὰ τὴ φάγῃ· σὰν νὰ τῆς ἔκανε τὸ μεγαλείτερο κακό. Ὅλο θυμό, ὅλο ἀγριάδα. Σὰν νὰ ἔλεγε. «Κακὰ ψυχρά! Τί θὰ κάμουν αὐτὰ στὴ δυστυχία μου; Ἐσεῖς βέβαια ἔχετε τὰ καλὰ καί...»

Κάτω κάτω εἰς τὸ πακέτο εἶναι ἕνα τύλιγμα ἀκόμη. Τὸ ἀνοίγει καὶ αὐτὸ ἡ κυρία. Ἔχει μέσα ἕνα χαρτὶ μὲ ζαχαρωτὰ καὶ τρεῖς μικραῖς μικραῖς παιδίστικαις *μάσκαις*. Τὰ παιδιὰ τῆς βλέπουν καὶ ξεφωνίζουν. Καὶ τὸ ποιὸ μικρό, ποῦ μόλις ἐπερπατοῦσε πηδᾷ, τρέχει κ' ἀγκαλιάζει τὸ φουστάνι τῆς κυρίας. Αὐτὴ τὸ σηκνόει στὴν ἀγκαλιά της καὶ τὸ φιλᾷ. «Μάνα μου, μάσκαις! Μάνα μου» φωνάζει τὸ μικρό.

Σὲ μιὰ στιγμὴ ἄλλαξε τῆς μάνας ἡ ὄψη· ἀπὸ ἄγρια ἔγεινε ἥμερη καὶ γλυκειά. Τὰ μάτια της ἐδακρύσανε καὶ τὸ χέρι της ἅρπαξε τὸ χέρι τῆς κυρίας καὶ τὸ ἔφερε στὸ στόμα της. Εἶχε καιρὸ νὰ κλάψῃ ἔτσι ἡ ἔρημη· τῆς ἔφερναν ψωμί, χρήματα, μὰ τίποτε δὲν τῆς ἐγλύκαινε τὴν πίκρα της. Μόνο ἐκείναις ἡ μάσκαις θαρρεῖς πῶς εἶχανε φωνὴ καὶ μιλήσανε στὴ καρδιά της.

Ἂν οἱ πλούσιοι ἄκουαν τὴ καρδιά τους, λιγώτεραις καρδιαῖς θὰ ἐπονοῦσαν.

Ι. ΜΑΡΑΝΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

—

Τὸ γεγονὸς τῆς ἑβδομάδος. Ἡ μουσικὴ τῆς Φλώρας καταπαύουσα τὴν τοῦ Ροδόλφου.—Ὁ θρίαμβος τοῦ Σαμάρα θρίαμβος τῆς καλλιτεχνίας. Ἡ Κέρκυρα σύνορον πολιτισμοῦ καὶ ἀκαλλαισθησίας. — Ἡ ὑπόθεσις τῆς Φλώρας. Σκανδυναυϊκὴ ποίησις!—Ὁ σκελετὸς τοῦ ἀλέκτορος καὶ τοῦ πώλου ὄνου καὶ οἱ Ἰταλοὶ διδάσκαλοι καὶ προσηλυτισταὶ τῶν Ἑλλήνων. Τὸ κέρδος τῆς ἀπωλείας των. Τὸ μυστηριῶδες κομιτάτον. Ἐμφύλιος μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Ἀθηνῶν.—Πρότασις περὶ διαδόσεως τῆς περιπνευμονίας ὑπὸ ... ἰατροῦ.— Ἀρχαία ἐπιγραφή.— Ὑποθέσεις καὶ εἰκασίαι. Ἡ ἀληθὴς ἑρμηνεία. Εἰκών!

Τὸ μέγα γεγονὸς τῆς ἑβδομάδος εἶνε αἱ ἀλληλοδιάδοχοι παραστάσεις καὶ ἐπιτυχίας τῆς *Φλώρας Μιράμπιλις* ἐν Κερκύρᾳ, ὅπου ἀπὸ ἡμερῶν εἶνε ἐστραμμένα τὰ βλέμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ κοινοῦ. Ἔστω εὐλογημένον τὸ ὄνομα τοῦ κ. Σαμάρα, ὅστις ἐκτὸς τῆς ἄλλης τιμῆς, ἣν παρέχει τῇ πατρίδι αὐτοῦ ἀπήλλαξεν ἔτι αὐτὴν — πληρώσας διὰ τοῦ ὀνόματός του τὰς ἐφημερίδας—ἀπήλλαξεν αὐτὴν καὶ ἡμᾶς μέρους τοὐλάχιστον τῶν ἀνεξαντλήτων διηγήσεων καὶ μύθων καὶ εἰκασιῶν περὶ τῆς αὐτοκτονίας ἢ τῆς αὐτοχειρίας τοῦ Ροδόλφου! Ἐκοιμώμεθα μὲ τὴν μίαν περὶ αὐτοῦ ἔκδοσιν—παρ' ὀλίγον νὰ εἴπωμεν μὲ τὴν μίαν του ἐρωμένην—καὶ ἐξυπνῶμεν μὲ τὴν ἄλλην! Τὸ ζήτημα τῆς σταφίδος, ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ κράτους, ἡ λῆξις τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς ὁ νέος μητροπολίτης καὶ αὐταὶ ἔτι αἱ «μία αὐτοκτονία καθ' ἑκάστην» ὅλα ἦσαν μηδὲν πρὸ τῆς δεσποινίδος Βετσέρα καὶ τοῦ ἀξιοθρηνήτου ἐραστοῦ της.

Ἔχρειάζετο μία φωνὴ ἰσχυροτέρα, ἵνα

ἀκουσθῇ ὑπεράνω τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου κυκεῶνος καὶ ἡ φωνὴ αὕτη ἦτο ἡ γλυκυτάτη μουσικὴ τῆς *Φλώρας Μιράμπιλις*.

*

Θρίαμβος! ἐτηλεγράφησαν ἐκ Κερκύρας. Ἀνθοβολοῦσι τὸν μελοποιόν. Τὸν ἐπευφημοῦσι, τὸν ἀσπάζονται, τὸν φέρουσιν ἐπὶ ἀνθοστολίστου ὀχήματος! Παρομοίας τιμῆς οὐδεὶς ἐργάτης τοῦ πνεύματος ἀπήλαυσεν ἔτι ἐν Ἑλλάδι. Οἱ καλλιτέχναι μάλιστα... οἱ πτωχοὶ καλλιτέχναι! Ἂς ἐγείρωσι τέλος ὑψηλὰ τὴν κεφαλήν. Ἰδοὺ καὶ δι' αὐτούς αὐγὴ ἀνατέλλουσα. Ἕκαστον ἄνθος πίπτον πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Σαμάρα θὰ κάμῃ ρίζας, θὰ γείνῃ δένδρον ὑψηλόν, κάτωθεν δ' αὐτοῦ θὰ εὑρίσκωσι σκιὰν καὶ δρόσον τόσαι καὶ τόσαι ἐφάμιλλοι ἐν ἄλλοις κλάδοις, ἀλλὰ παραγνωριζόμεναι καλλιτεχνικαὶ ὑπάρξεις. Ἡ καλὴ ἀρχὴ ὀφείλεται εἰς τὴν ποιητικωτάτην Κέρκυραν, τὸ σύνορον τοῦτο τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Εὐρώπης, ἐφ' οὗ ἐπάλαισε καὶ ἡττήθη ὁ δαίμων τῆς πρὸς τὰς ὡραίας τέχνας ἀνατολικῆς ἡμῶν ἀκηδίας.

Ἡ ὑπόθεσις τῆς Φλώρας ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ Φοντάνα ἐπὶ Σκανδιναυϊκῆς μυθικῆς παραδόσεως:

«Ὁ πρίγκιψ Χριστιανὸς τοῦ Ὀρέβρου εὔχεται νὰ ὑπανδρεύσῃ τὴν μονογενῆ του Λυδίαν μετὰ τοῦ Βάλδου, ὅστις τὴν ἀγαπᾷ καὶ ἐπανέρχεται νικηφόρος ἐκ τοῦ πολέμου. Ἀλλ' ἡ Λυδία ἀποστρέφεται τὸν ἔρωτα καὶ τοὺς σιδηροῦς δεσμούς του. Δι' αὐτὴν νυτοκτόνησεν ἤδη ὁ Βιλφρίδος καὶ ἡ ροδῆ, ὑφ' ἣν ἐταφη δὲν θὰ ἀναδώσῃ ἄνθη, μέχρις ὅτου ἐξιλεωθῇ ἡ σκιά του, τιμωρουμένης τῆς Λυδίας: ἀγαπώσης χωρὶς ν' ἀνταγαπηθῇ...

Ἰδοὺ ὁ Βάλδος ἐπανέρχεται νικηφόρος. Ἀλλ' ἡ κόρη τῷ ψάλλει τὰς ἀπογοητεύσεις καὶ τὰς πικρίας τοῦ ἔρωτος.—Νικᾷ ἐν τούτοις! — Ἂν νικήσῃ, γίνομαι ἰδική σου, ἀπαντᾷ ἡ Λυδία.—Δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν χιονοσκεπῆ ταύτην πεδιάδα εἰς ἀνθόσπαρτον κῆπον; Ὁ Βάλδος ἀπόλλυσι πᾶσαν ἐλπίδα, ἀλλ' ἔρχεται ὁ πατὴρ τοῦ αὐτοκτονήσαντος Βιλφρίδου καὶ τῷ λέγει.—Δύναται. Ἀλλὰ θὰ παύσῃς νὰ τὴν ἀγαπᾷς· οὔτω μόνον θὰ σὲ ἀγαπήσῃ ἐκείνη.—Νὰ τὸν ἀγαπήσῃ! ὁ Βάλδος δέχεται, ἀφ' οὗ ἄλλως οὐδέποτε θ' ἀγαπηθῇ. Καὶ δι' ἑνὸς κλάδου τῆς στείρας ροδῆς ὁ πατὴρ τοῦ Βιλφρίδου μαγεύει τὴν πεδιάδα καὶ τοὺς τοίχους τοῦ παλατίου καὶ μεταβάλλει τὰ πάντα εἰς ἀνθόσπαρτον κῆπον.

Ἔρχεται ἡ Λυδία, τὰ βλέπει, γοητεύεται, ἀγαπᾷ τὸν Βάλδον...: παραφρονεῖ...

Μετὰ ἓν ἔτος ὁ Βάλδος ζητεῖ νὰ λυθῇ ἡ γοητεία τοῦ ἐκδικητικοῦ πατρὸς τοῦ Βιλφρίδου· ἀλλ' οὗτος δεικνύει τὴν στείραν ροδῆν. Ἡ ψυχὴ τοῦ υἱοῦ του δὲν ἐξιλεώθη εἰσέτι. Τὸν παρακαλεῖ καὶ αὐτὸς καὶ ὁ πατὴρ τῆς Λυδίας, ἀλλ' εἰς μάτην... Ἀλλ' εἰς τὰς παρακλήσεις ἐκείνας συγκινεῖται ἡ ψυχὴ τοῦ περιφρονηθέντος καὶ αὐτοκτονήσαντας ἐραστοῦ καὶ ἰδοὺ φύονται ρόδα ἐπὶ τῆς ροδῆς.

Διέρχεται ἐκεῖθεν ἡ Λυδία. Βλέπει τὸν Βάλδον... ἐπανέρχεται τὸ λογικόν της καὶ πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας του»...

Τοιαύτη ἐν περιλήψει ἡ ὑπόθεσις τῆς Φλώρας, πλήρης μαγείας καὶ ποιήσεως τοῦ Βορρᾶ. Καὶ ἡ μουσική της ἀκόμη ὡραιοτέρα, ὡς βεβαιοῦσιν ἐνθουσιωδῶς πάντες οἱ ἀκούσαντες.

*

«Τὰ λείψανα ἢ ὁ σκελετὸς τοῦ ἀλέκτορος, ὅστις ἐφώνησε κατὰ τὴν φρικτὴν ἐκείνην νύκτα, καθ' ἣν ὁ Πέτρος ἀπηρνήθη τὸν διδάσκαλόν του, εὑρηνται καὶ φυλάσσονται μετ' εὐλαβείας ἔν τινι ἐκκλησίᾳ τῆς Ἰταλίας». Ἐὰν εἴς τινα φανῇ παράδοξος ἡ εἴδησις αὕτη, ὁ τὶς οὗτος βεβαίως δὲν θὰ ἔζησεν ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου μυριάδες τοιούτων μαθημάτων μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας μεταδίδονται ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν, ἀπὸ διδασκάλου εἰς μαθητήν. Τὸ αὐτὸ λέγεται καὶ διὰ τὰ ὀστᾶ τοῦ πώλου ὄνου, ἐφ' οὗ καθήμενος ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα· ὁ δὲ ἀμφιβάλλων δύναται νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Βερώνην ἵνα τὰ προσκυνήσῃ. Περὶ τῆς πενίας δὲν λέγομέν τι. Αἱ ἐν Ρώμῃ στάσεις εἶπον ἀρκετά. Καὶ ὅμως ἐν ᾧ ἐν τοιαύτῃ ἐνδείᾳ ὑλικῇ καὶ ἠθικῇ, ἵνα μή τι ἄλλο εἴπωμεν, εὑρηται ἔτι μέγα μέρος τοῦ Ἰταλικοῦ λαοῦ, οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἔχοντες περίσσειαν ἀργυρίου καὶ σοφίας ἀπεφάσισαν νὰ ἐκχύσωσιν αὐτὰ ἀφειδῶς ἐκπολιτίζοντες καὶ διδάσκοντες καὶ τοὺς πτωχοὺς Ἕλληνας τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, ἱδρύοντες σχολεῖα καὶ μεταδίδοντες ἡμῖν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν.

Μάτην δὲ οἱ ἀνεπτυγμένοι καὶ συνετοὶ ἄνδρες τῆς χώρας ταύτης διαμαρτύρονται. Ἡ Ἰταλικὴ κυβέρνησις, ἀφοῦ ἀπέκτησε τόσα ἠθικὰ κέρδη ἐν Ἀφρικῇ, προσπαθεῖ ν' ἀποκτήσῃ ἄλλα τόσα καὶ ἐν Ἑλλάδι. Ἡ χάρις τοῦ πώλου ὄνου νὰ τὴν βοηθήσῃ εἰς τὴν ταχυτέραν ἐξιτάλισιν τῆς Ἠπείρου. Ἡμεῖς ὅμως ἓν κέρδος θὰ τῇ προετείνομεν θετικώτερον ἂν ἤθελε νὰ μᾶς ἀκούσῃ. Νὰ ἐνθυμηθῇ τὸ συνηθέστατον παρὰ τῷ λαῷ της ρητόν:

«*Κερδίζει* ὁ χάνων ψευδεῖς ἐλπίδας».

*

Τὸ θλιβερὸν παράπονον: Ἄνευ κομιτάτου, διεδέχθη ψιθυρισμός: Τό μυστηριῶδες κομιτάτον!

Διωρίσθη... νομίζει τις, ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῶν Δέκα τῆς Γαληνοτάτης Ἐνετικῆς δημοκρατίας, ὅπερ συχνὰ ἀπαντᾷ εἰς τὰ δράματα τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς καὶ πέπρωται ἀόρατον νὰ ἐπιβλέψῃ, νὰ τιμωρήσῃ νά... βραβεύσῃ.

Ἰδοὺ λοιπόν: ἔχουσιν αἱ Ἀθῆναι κομιτάτον! Θὰ ἔχωμεν ἄρα καὶ καλὴν Ἀπόκρεων. Τοῦτο δὲ ὀφείλεται εἰς τὴν πρόνοιαν δύο συναδέλφων, αἵτινες πολὺ δικαίως ἔκριναν ὅτι ἄνευ δυναμωτικῶν δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀνέλθωσιν ὡράϊα χρώματα ἐπὶ τῆς ἐρρυτιδωμένης μορφῆς τῆς συγχρόνου Ἀθηναϊκῆς φιλοκαλίας.

Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἄνευ τούτων αἱ Ἀθῆναι θὰ ἡττῶντο κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Πειραιῶς, ὅστις εἶναι πάνοπλος ἤδη καὶ ἕτοιμος εἰς ἐμφύλιον πόλεμον, ὅμοιον τοῦ ὁποίου οὐδέποτε ἐμνημόνευσεν ἡ ἱστορία. Ἴδωμεν.

*

Χάρις εἰς τὴν καλὴν ἀρχιτεκτονικήν, ὑποθέτομεν, φρικῶδες ψῦχος ἐπικρατεῖ ἐν τῷ Μεγάρῳ τῶν Ὀλυμπίων. Ψῦχος, ὅπερ οὐδὲ τὸ πῦρ τῆς κολάσεως δύναται ν' ἀποδιώξῃ. Ἀρκεῖ νὰ μείνῃ τις ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ἐν αὐτῷ, ἵνα ἐντελῶς ἀποψυγῇ. Ἀφ' ὅτου διεκηρύχθη ἡ λῆξις τῆς ἐκθέσεως τὸ ἐνοικίασεν ὡς χειμερινὴν διαμονὴν ἡ περιπνευμονία, ὡς ἐβεβαίωσεν ἐν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς.

Διὰ τοῦτο ἐφάνη παράδοξον τὸ ἀγγελθὲν ὅτι ἐκεῖ μέλλει νὰ δοθῇ ὁ μέγας ὑπέρτων ἀπόρων δημοτικὸς χορός.

Καὶ μόνον, ὅτε ἐγνώσθη τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δόντος τὴν φιλάνθρωπον ταύτην γνώμην, ἐκανοποιήθη ἡ περιέργεια τοῦ κοινοῦ.

Ὁ προτείνας εἶναι.... ἰατρός.

*

Ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν:

Εἰς ἀπόκεντρον μέρος ἐπαρχιακῆς τινος πόλεως ἀνεκαλύφθη πρό τινων ἡμερῶν τεμάχιον πλακὸς ἐνεπιγράφου. Ἔσπευσαν ἀμέσως οἱ ἐγγράμματοι τοῦ τόπου, ἀλλὰ δὲν ἦτο δυστυχῶς οὐδεὶς ἀρχαιολόγος. Ἄλλως ἡ ἐπιγραφὴ θὰ ἀνεγινώσκετο καὶ θὰ ἠρμηνεύετο παραχρῆμα.

Ἤρχισαν ὅμως τὰς ὑποθέσεις· ὁ εἷς ἐστοιχημάτιζεν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι τῆς καλῆς ἐποχῆς· ὁ ἄλλος τὴν ἀνήγαγεν εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους. Καὶ πάντες προσεπάθουν νὰ τὴν ἀναγνώσωσιν. Εἶχε δ' ὡς ἑξῆς:

. Α Π Ω Λ Ο . .
. . Π Α Ν . . .
. Τ Α Γ Α . . .
. . . Δ Ο Υ Ρ Ι .

Εἰς τὰς δύο πρώτας σειρὰς οἱ ἑρμηνευταὶ ἦσαν σύμφωνοι. Ἦτο φῶς φανερὸν ὅτι τὰ δύο πρῶτα ὀνόματα ἦσαν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Πανός.

Ἡ τρίτη γραμμὴ ἐφανέρου τὸ ὄνομα τῶν Ταγάρων τῆς διασήμου ἰνδικῆς πόλεως, ἣν θὰ ἐπεσκέφθησαν, εἰς ἣν θὰ συνηντήθησαν ἴσως οἱ δύο θεοί, ὅτε κατεγίνοντο εἰς περιηγήσεις, ἢ τὰς παρθικὰς Ταγάς, ἃς ἀναφέρει ὁ Πολύβιος. Καὶ ἡ τετάρτη τὸν ποταμὸν Δουρίαν τῆς ἀρκτικῆς Ἰταλίας (Στράβων), ἢ τὸν Δούριον τῆς Λουσιτανίας. Ἀλλ' ἴσως καὶ τὸν ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου ἀναφερόμενον Δοῦριν τὸν ἱστοριογράφον, ἔλεγεν ἄλλος.

Καὶ ἰδοὺ ἡ ἐξήγησις. «Ἀπόλλων καὶ Πὰν ἀπὸ Ταγάρων μέχρι Δουρίου· (ἄρχουσιν ἢ συνεταξείδευσαν)· ἢ Ἀπόλλωνε καὶ Πανί ὁ ἀπὸ Ταγάρων ἢ Ταγῶν Δοῦρις· ("Οπου γίνεται γνωστὴ καὶ ἡ πατρὶς τοῦ ἱστοριογράφου).

Μετὰ μυρίας τοιαύτας εἰκασίας, ἃς πεισματωδῶς ὑπεστήριζον οἱ εἰκάζοντες

ἱστάμενοι ἐπὶ ὥρας πρὸ τῆς παραδόξου ἐπιγραφῆς, γείτων τις ἐπλησίασε διὰ νὰ μάθῃ τίς ἡ αἰτία τῆς τόσης τῶν σοφῶν φιλονεικίας.

Εἶδε τὴν ἐπιγραφὴν καὶ ἐρωτᾷ

— Ποῦ βρέθηκε;

Οὐδεὶς κατεδέχθη νὰ ἀποκριθῇ.

— Ρωτάω ποῦ βρέθηκε, ἐξηκολούθησεν ὁ χωρικὸς γιατὶ εἶχα χρόνια νὰ τὴν δῶ. Ἦταν μιὰ φορὰ ἐκεῖ στὴ γωνιὰ τῆς μάντρας καὶ ἔλεγε γιὰ νὰ μὴν περνᾶν τὰ ζᾶ ἀπὸ τὸ χαλασμένο γιοφύρι: *Ἀπὸ 'δῶ πᾶν τὰ γαδούρια.*

— ! . . . . . .

Ἐὰν τὸ ἀνέκδοτον δὲν εἶνε καθ' ὅλα ἀληθὲς εἶνε ὅμως ben trovato.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΙΤΑΦΙΩΝ ΑΝΘΕΩΝ

Ο ΦΘΟΝΟΣ ΜΟΥ

Ἄλλοι ζηλεύουν πλούτη, κάλλη·
Νεότητα καὶ δόξα ἄλλοι.
Ἐγὼ τῆς ζήλιας ἔχω πόνο,
Ἀδέλφια σὰν κοττάζω μόνο!...

Α. Παρασχος.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ-ΤΑ ΞΕΝΑ

Ἰδοὺ ὁ ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ θάλαμός του. Παρὰ τὸν τοῖχον ἵσταται εὐρεῖα κεχρωματισμένη κλίνη μετὰ λευκῶν παραπετασμάτων. Πρὸ τοῦ ἐν τῇ γωνίᾳ εἰκονοστασίου σπινθηρίζει ἀσθενῶς λυχνία, ἐξ ἧς αἰωροῦνται ἐντὸς διαποικίλτων καὶ ψαλλιδωτῶν χαρτίνων θυλάκων δύο κόκκινα αὐγά, ὡς ἀσφαλὲς μέσον κατὰ τῆς πυρκαϊᾶς. Αἱ λευκαὶ καὶ ὠχραὶ ἀκτῖνες τῆς σελήνης διερχόμεναι διὰ τῶν ὑάλων τῶν παραθύρων ἐσχημάτιζον διάφορα φαντασιώδη τέρατα ἐπὶ τῶν παραπετασμάτων ἐκ τῆς ἀντανακλάσεως τῶν σκιῶν τῆς ὑπὸ τὰ παράθυρα συκομωρέας. Ὀπισθεν τραπέζης, μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ τοίχου, κάθηται ἐρρυτιδωμένη καὶ κάτισχνος ἡ γραῖα τροφὸς Φηνοῦλα. Ἐνίοτε στενάζει, χασμᾶται, εὐλαβῶς ποιοῦσα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐπὶ τοῦ στόματός της καὶ παρατηρεῖ τὸ ἀνάκλιντρόν της ἀναμένον αὐτὴν ν' ἀναπαύσῃ τὰ γηραιά της ὀστᾶ. Παχύς, στιλπνότριχος, μαῦρος γάτος, ὁ εὐνοούμενος ἀπάσης τῆς οἰκογενείας, συνεσπειρώθη νωχελῶς ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου της. Ἡσυχία. Τὸ ἐκκρεμὲς ἠρίθμει πενθίμως τὸ τὶκ-τάκ του. Ἐλαφρὸς τριγμὸς ὑπὸ τὸ δάπεδον, ἀφύπνισε τὸν γάτον - Βάσον, ἅστις ἐτανύσθη ἐπὶ τοῦ ἀνακλιντῆρος, ἔτεινε τὰ ὦτα, συνέστειλε τὸν μύσταχα, ἐλύγισε τοξοειδῶς τὴν ράχιν, ἠκροάσθη καὶ δυσηρεστημένος ἐκ τοῦ ψευδοῦς θορύβου, ἐστράφη ἐπὶ τῆς ἄλλης πλευρᾶς, συνεσπειρώθη αὖθις, καὶ ἐκοιμήθη. Ἐχασμήθη ἡ γραῖα, ἐκαθάρισε διὰ τῆς πυράγρας τὴν θρυαλλίδα τοῦ λύχνου, ἥτις ἀπέδωκε ζωηροτέραν φλόγα καὶ ἀπεκατέστη αὖθις ἡ ἡσυχία ἐν τῷ παιδικῷ θαλάμῳ. Ἐν τῇ ἐρημίᾳ ταύτῃ οὐδὲν ὑπάρχει τὸ πτοοῦν. Ὁ θάλαμος ἀποπνέει ἀνάπαυσιν καὶ γαλήνην.

Ἀλλ' ἰδοὺ τὰ παραπετάσματα τῆς κλίνης ἐκυματίσθησαν, μικρὰ χεὶρ ἔσυρεν αὐτὰ καὶ εὐθέως ἀπεκρύβη· ἀντ' αὐτῆς δ' ἀνεφάνη ὑπόξανθος κεφαλὴ μειρακίου, διωλίσθησε καταπόρφυρον προσωπάκι, καὶ δύο ὡραῖοι ὀφθαλμοὶ παρετήρουν περιδεεῖς διὰ τῆς ἀνοικτῆς θύρας εἰς τὸ σκότος τοῦ προθαλάμου. Τί εἶνε ἐκεῖνο τὸ μακρὺ πρᾶγμα; Μήπως εἶνε ἡ σκοῦπα ἀκουμπισμένη στὸν τοῖχο; Ὄχι, δὲν εἶνε ἡ σκοῦπα! εἶνε... εἶνε... τί νὰ ἦνε τάχα; —διαλογίζεται—ὦ, τὸ πόδι τῆς Στρίγλας, τὸ μακρὺ καὶ κοκκαλιάρικο· ἦλθε τὸ κακὸ εἰς τὴν ἀδελφήν του Ἀσπασίαν, ἡ ὁποία κοιμᾶται παραπλεύρως. Ἰδοὺ ὡς νὰ κινεῖ τὸν πόδα της.... νὰ θὰ ὁμιλήσῃ.. τώρα εὐθὺς θὰ ὁμιλήσῃ μὲ μιὰν ἄγρια φωνὴ... δὲν ὑπάρχει ψυχὴ νὰ τὸν σώσῃ.. Τὸ παιδίον δειλιᾷ καὶ ἀποστρέφει τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος. Ποιὸς βλέπει ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρον; Τί, νὰ ἦνε, λέτε, σκιά; Δὲν εἶνε! Εἶνε ὁ δράκος μὲ τὰ μεγάλα του 'νύχια· θέλει νὰ ἔμβῃ ἀπὸ τὸ παράθυρον· θὰ τὸ σπάσῃ καὶ θὰ ἔμβῃ νὰ τὸν πάρῃ τὸν Νίκο, νὰ τὸν πάρῃ στὰ ξένα. Κάτι ἀντήχησεν ὡς κώδων. Δὲν ἦτον ὡρολόγιον· ἦτον τὰ γυαλιὰ τοῦ παραθύρου· ὁ δράκος ἔρχεται νὰ τὸν πάρῃ μακρυὰ ἀπὸ τὴ μανοῦλά του, νὰ τὸν πάρῃ στὰ ξένα: Παναγία μου! Ἀφθονος ψυχρὸς ἱδρὼς περιέβρεχε τὸ σῶμα τοῦ παιδίου, τὸ ὁποῖον κρύπτεται καὶ σύρει τὴν ἄκραν τοῦ ἐφαπλώματος καλυπτόμενον, κλείει σφικτὰ τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ κρύπτει τὴν πυρέσσουσαν κεφαλήν του ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον. Ἀλλ' ἐν τῇ κλίνῃ αἰσθάνεται περισσότερον φόβον· εἶνε σκότος, κάπτιος ἔσυρε τὰ παραπετάσματα, ἰδοὺ διολισθαίνει ἀράπης μὲ γουρλωμένα μμάτια...

— «Ἀ! παραμάνα παραμάνα! διὰ νευρικὴν καὶ ἐντρόμου φωνῆς ἀνέκραξε τὸ παιδίον καὶ ἤνοιξεν ὁλοτελῶς τὸ παραπέτασμα τῆς κλίνης. Ἡ εὐλαβὴς τροφός, τύπτουσα ἤδη διὰ τῆς ρινὸς τὰ γόνατά της ἐκ τοῦ ὕπνου, ἀνεσκίρτησεν εἰς τὴν φωνὴν ταύτην καὶ σπεύδει πρὸς τὴν κλίνην.

— Τί ἔχεις, παιδάκι μου, χρυσό μου παιδί; Τί ἔπαθες; Ἡ Παναγιὰ κι' ὁ Χριστὸς μαζύ σου, παιδί μου!... Καλὲ τί ἔτρεξε; Στάσου νὰ σὲ σταυροκοπήσω.

Καὶ σταυροκοπήσασα τὸ παιδίον ἡ ἀγαθὴ τροφός, τρέμουσα ἐψέλλισε, μετὰ θερμῆς πίστεως προσευχήν τινα, ἐνῷ τὸ παιδίον περιέβαλλε τὸν γηραιὸν αὐτῆς τράχηλον διὰ τῶν γυμνῶν βραχιόνων του.

— Παραμάνα, παραμάνα!... Κύτταξ' ἐκεῖ!... ἐψέλλισε μὲ διακεκομμένην φωνὴν ὁ εὐαίσθητος Νίκος, δεικνύων διὰ τρεμούσης χειρὸς πρὸς τὴν ἀνοικτὴν θύραν.

— Καλὲ τί εἶδες ἐκεῖ, παιδί μου; Δὲν εἶνε τίποτε· ἔλα, Κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστέ!

— Τὸ πόδι της... Ἡ Στρίγλα!... Ὁ δράκος ποῦ παίρνει τὰ παιδιὰ στὰ ξένα... ἐψιθύρισε τὸ παιδίον σφίγγον ἰσχυρότερον τὸν λαιμὸν τῆς γραίας.

— Στάσου, πουλάκι μου νὰ 'πάγω νὰ ἰδῶ ἐκεῖ.

— Ὄχι, μὴ πηγαίνεις, θὰ σὲ φάγῃ!... παραμάνα, παραμάνα! ἀνέκραξε συγκρατῶν αὐτήν.

— Πέσε στὸ κρεβατάκι σου, παιδί μου· στάσου νὰ σοῦ δώσω νὰ πῇς ἁγιασμό· νὰ ἐγὼ θὰ καθήσω κοντά σου νὰ σοῦ 'πῶ ἕνα ὤμορφο καὶ μεγάλο παραμύθι... Καλὲ τί 'τανε αὐτό, Θεέ μου, ἔλα πέσε, ἀγάπη μου.

— Φοβοῦμαι, φοβοῦμαι στὸ κρεβάτι! Πάρε με κοντά σου, στὸν καναπέ... παραμάνα.

Περιτυλίξασα τὸν εὐνοούμενόν της εἰς τὸ θερμὸν ἐφάπλωμα ἡ κυρὰ Ρηνοῦλα, ἔλαβεν ἐκ τοῦ εἰκονοστασίου κεκονιαμένην τινα φιάλην, ἔδωκεν εἰς τὸ παιδίον νὰ πίῃ ἁγιασμόν, λικνίζουσα δὲ καὶ θωπεύουσα αὐτὸ μετέφερεν ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν βραχιόνων της καὶ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ καναπέ.

— Μὴ φοβᾶσαι, παιδί μου, ἐμᾶς ὁ δράκος δὲ μᾶς πειράζει!... Νά, κύτταξε, Νίκο μου, γιὰ ἰδὲ τὸ γάτο τὸ μασκαρᾶ, σὰν γουρουνάκι εἶνε παχύς· ἄκουσέ τον ποῦ σοῦ λέγει καὶ τραγουδάκι...

Τὸ παιδίον δὲν βλέπει τὸν γάτον, δὲν ἀκούει τὰς τελευταίας λέξεις τῆς τροφοῦ του, καὶ διακόπτει αὐτήν.

— Καὶ γιατί, καλὲ παραμάνα, ὁ δράκος ἐμᾶς δὲ μᾶς πειράζει;

— Νὰ σοῦ τὸν κάμω ἐγώ... νὰ ἰδῇ ἐκεῖνος. Ἐσὺ θὰ μεγαλώσῃς, ὤμορφό μου παιδάκι, σταυραητέ μου, θὰ γείνῃς μεγάλος, ὤμορφο παλληκάρι, θὰ μάθῃς γράμματα, τοῦ Θεοῦ τὰ πράμματα, θὰ πᾷς στὴ Σμύρνη, θὰ γείνῃς μεγάλος ἔμπορος, πραμματευτής, πλούσιος, θὰ στέλνῃς χρήματα τοῦ πατέρα καὶ τῆς μητέρας σου καὶ θὰ σὲ δείχνουν μὲ τὸ δάχτυλο καὶ θὰ λένε: χαρὰ στὸ νηό, χαρὰ στὸ παλληκάρι, καὶ χαρά στηνε ποῦ θὰ τὸν πάρῃ, καὶ θ' ἀρωτοῦν ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὁ νηός, κ' ἐγὼ πεχά, ποιὸς στὴ χάρι μου, θὰ καμαρόνω καὶ θὰ λέγω: τοῦτος εἶνε ἐκεῖνος 'π ἀνάθρεψα ἐγὼ καὶ τὸν ἔκαμα μεγάλον, ὁ Νίκος μου, ποῦ τὸν ἐσήκωνα στὰ χέρια μου... Κ' ἐγὼ πεχὰ θὰ νά 'μαι γρηὰ γρηὰ ξεκουτιασμένη, καὶ θὰ 'ρχουμαι κούτσου-κούτσου μὲ τὸ ραβδάκι μου, νὰ σὲ 'βρίσκω στὸ παλάτι σου, καὶ σὺ θὰ μὲ βαρυέσαι τὴν καϋμένην τὴ γρηὰ τὴ ζαρωμένη καὶ θὰ θυμόνῃς μαζύ μου καὶ θὰ χτυπᾷς τὸ πόδι σου καὶ θὰ μὲ διώχνῃς· κ' ἐγὼ πεχά, ἡ κακόμοιρα, θὰ τὰ παίρνω πλυμένα κι' ἄπλυτα καὶ 'δρόμο· καὶ θὰ τρέχουν τὰ 'μμάτια μου ἀπὸ τὴ σκάσῃ μου, καὶ θὰ μὲ βλέπῃ ὁ κόσμος νὰ γελᾷ καὶ θὰ μὲ πεισματόνῃ.

— Ὄχι, καλὲ παραμάνα, ἐγὼ δὲ θὰ σὲ διώξω. Ἐγὼ ἅμα ἔλθῃς θὰ σὲ φιλή-

σω, κι' ὅποιος σὲ πειράξῃ, θὰ πιάσω τοῦ πατέρα τὸ τουφέκι νὰ τονε σκοτώσω, ἀπήντησε μετὰ γενναιότητος ἐνθαρρυνθὲν ἤδη τὸ παιδίον.

Πῶς ἐν ἀκαρεῖ ἀνέλαμψεν ἡ γηραιὰ μορφὴ τῆς τροφοῦ, ἐκ τῆς ἐγκαρδίου ταύτης ἐκφράσεως, καὶ μεθ' ὁπόσης ἀφιλοκερδοῦς στοργῆς τὸ ἐνηγκαλίσθη καὶ τὸ ἠσπάσθη ἡ γραῖα!

— Σοῦ χορατεύω, χρυσέ μου ἀητέ, μῆλό μου ροδοκόκκινο, φεγγάρι μου. Ἡ καλοσύνη σου θὰ μεγαλόνῃ ὅσο μεγαλόνεις καὶ σύ, χρυσό μου παιδί.

Πόση ἀγάπη, καὶ στοργὴ εἰς τὰς λέξεις ταύτας. Οὕτω πως μόνον αἱ μητέρες καὶ αἱ τροφοὶ δύνανται νὰ ὁμιλῶσι.

— Καὶ τὸ παραμύθι, καλέ; ὑπέμνησε τὸ παιδίον μετά τινα σιωπήν.

— Σὰν τί παραμύθι θέλεις νὰ σοῦ 'πῶ;.. Αἴ, πρόσεχε λοιπὸν καὶ ἄκουε καλά!... Μιὰ φορὰ κι' ἕναν καιρὸ ἦταν ἕνας βασιλιάς... ἄρχεται σεσυρμένως καὶ διὰ βραγχώδους φωνῆς ἡ τροφός, καὶ ὁ μῦθος δὲν ἔχει τελειωμόν. Καὶ παίζει ἡ φαντασία τοῦ μικροῦ ἀκροατοῦ, καὶ πλανᾶται «εἰς ταῖς καμάραις τοῦ παλατιοῦ ποῦ εἶν' ἐρημαις, καὶ μὲς στὸ στοιχιομένο περιβόλι, ποῦ 'χει ταῖς μηλιαῖς μὲ τὰ χρυσᾶ μῆλα, καὶ σεριανίζει μὲ τὴ βασιλοποῦλα». Καὶ ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ γοητευτικοῦ τούτου μύθου, οἱ ὀφθαλμοί του ἡμικλείουσιν, ἡ χεὶρ του ἡ κρατοῦσα τὸ χονδρὸν φόρεμα τῆς τροφοῦ καταπίπτει ἄτονος, ἡ κεφαλή του ἐρείδεται βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐπὶ τῆς ἰσχνῆς χειρός της, καὶ ἀκούεται ἡ ἁρμονικὴ ἀναπνοή του ἀποκοιμηθέντος ἠρέμα. Μετὰ προφυλάξεως καὶ μόλις πατῶσα τὸ ἔδαφος, φέρει ἡ γραῖα τὸ πολύτιμον φορτίον της καὶ μετὰ προσοχῆς ἀποθέτει αὐτὸ ἐπὶ τῶν ἁπαλῶν προσκεφαλαίων, ἀκολούθως σταυροκοπήσασα πανταχόθεν τὴν στρωμνήν, χωρὶς νὰ κάμῃ τὸν ἐλάχιστον θόρυβον ἔκλεισε τὰ παραπετάσματα.

— Τί ἔχει τάχατες τὸ πουλάκι μου καὶ δὲν κοιμᾶται ἀπόψε;... Ἄς βγάλω τὸ στρῶμα τοῦ καναπὲ νὰ τὸ φέρω ἐδῶ κοντὰ στὸ κρεβάτι καὶ νὰ πλαγιάσω κοντά του, μὴ λάχῃ καὶ ξυπνήσῃ τὴ νύχτα καὶ δὲν τὸ νοιώσω ἀπὸ τὸν καναπέ, ἐψιθύρισεν ἡ τροφός, σύρουσα ἐπὶ τοῦ δαπέδου τὸ στρῶμα.

Θόρυβός τις ἠκούσθη κάτωθεν. Ἦσαν τὰ μεγαλείτερα παιδία, τὰ ὁποῖα ἀποπερατώσαντα τὸν δεῖπνόν των, ἠγείροντο τῆς τραπέζης. Μετ' ὀλίγον, κρότος ταχὺς ἠκούσθη ἐπὶ τῶν ξυλίνων βαθμίδων τῆς κλίμακος τῆς ἀγούσης εἰς τὰ ἄνω δωμάτια, καὶ τὰ *μεγάλα* παιδία διέρχονται φαιδρῶς γελῶντα διὰ τοῦ θαλάμου, διευθυνόμενα εἰς τὸν κοιτῶνά των.

Ἡ θύρα ἠνεῴχθη καὶ ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ ἔστη μειράκιον δωδεκαετές, ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός, ὅστις πεισματόνει τὴν τροφόν.

— Αἴ.. αἴ, γρῆ στρίγλα, μακρομύτα, μάγισσα!

— Νὰ χαθῇς, τὰν δὲν 'ντρέπεσαι, ἄνοστε! Πήγαινε στὴν κάμαρά σου!.. Στέσου νὰ 'πάγω νὰ τὸ 'πῶ τῆς μητέρας σου, νὰ ἰδῇς ἐσύ.. ψελλίζει ἡ γραῖα ὀργίλως. Κακόπαιδο! Ἡ πληρωμή, ποῦ σ' ἐσήκωνα στὰ χέρια μου, συχαμένο! Καὶ τὸ μειράκιον δὲν ἔπαυε δεικνύον τῇ τροφῷ τὴν μύτην του.

— Πήγαιν' ἀπὸ 'δῶ, σοῦ λένε, μὴ χτυπᾷς καὶ μοῦ ξυπνήσῃς τὰ παιδιά... Νὰ στάσου... ἔρχεται ἡ μάνα σου... νὰ σοῦ δείξῃ ἐσένα!...

Ἔτριξε πάλιν ἡ κλίμαξ, ὑπὸ τὸ ταχὺ βῆμα, ὁ ταραξίας ἔφυγε μετὰ σπουδῆς εἰς τὸν κοιτῶνά του καὶ ἡ κυρὰ Ρηνοῦλα ἀπεσύρθη ἐκ τῆς θύρας, ἣν ἔκλεισε στερεῶς, στενάζουσα βαθέως.

Εἰς τὸν παιδικὸν θάλαμον εἰσῆλθε τῷ ὄντι ἡ μήτηρ τοῦ Νίκου καὶ προσελθοῦσα παρὰ τὴν κλίνην ἐπὶ μακρὸν ἐθεώρει τὸ ἀμερίμνως ὑπνῶττον παιδίον. Αἱ χεῖρές του ἦσαν νωχελῶς τεταμέναι, ἡ ὑπόξανθος καὶ βοστρυχώδης κόμη του ἐκυμάτιζεν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, τὸ νεαρὸν αἷμα καταπόρφυρον ἔβαφε τὰ φουσκωτὰ μάγουλά του καὶ τὰ ρόδινα χείλη του ἔκλινον εἰς ἀγγελικὸν μειδίαμα.

Ἀλλὰ διατί τὸ μητρικὸν βλέμμα της ἐκφράζει μέριμνάν τινα καὶ ταραχήν; Ὁποῖαι ἰδέαι, ὁποῖαι σκέψεις ἀπασχολοῦσι καὶ ταράττουσιν αὐτήν;

— Τί εἶνε ὁ κόσμος, διαλογίζεται αὕτη, θὰ μεγαλώσῃς καὶ σύ, παιδί μου, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, θὰ φύγῃς ἴσως καὶ σὺ εἰς ξένα μέρη, θὰ ἰδῇς ξένους ἀνθρώπους, θὰ ὑποφέρῃς καὶ ψῦχος καὶ πεῖναν, καὶ τίς οἶδε. πόσα θὰ ὑποφέρῃ τὸ παιδί μου, ἕως ὅτου ἀποκατασταθῇ. Τίς οἶδε πόσον μακρὰν θὰ μοῦ φύγῃ, ἀπὸ τὴν φωλήτσα του, καὶ ἐγὼ ἡ ταλαίπωρος δὲν θὰ τὸ βλέπω, δὲν θὰ χαίρω εἰς τὴν χαράν του καὶ δὲν θὰ θλίβωμαι εἰς τὴν θλίψιν του!... Ἂς εἶναι μόνον εὐτυχές! ἐπέρανε, ρίπτουσα θερμὸν καὶ μεστὸν πίστεως βλέμμα ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου.

— Κοιμᾶται ἥσυχα τὸ παιδί; ἠρώτησε τὴν τροφόν.

—Φαίνεται πῶς εἶδε κανένα κακὸ ὄνειρο καὶ ἐξύπνησεν· ἀλλὰ, δόξα νἄχῃ ὁ Θεός, τοὔδωσα ἁγιασμὸ καὶ ἐκοιμήθηκε πάλι.

— Ἡ Παναγία μαζύ του! εἶπεν ἡ μήτηρ ἐξερχομένη.

Τὸ ὡρολόγιον ἐβόμβησε καὶ ἐσήμανε τὴν δεκάτην ὥραν. Ἡ γραῖα ἔσβυσε τὸ κηρίον καὶ ἠγέρθη ὅπως προσευχηθῇ. Ἐπὶ μακρὸν γονυπετὴς πρὸ τῶν εἰκόνων κύπτει καὶ κάμνει ταῖς μετάνοιαις της. Βαθὺς ἐνίοτε κρυπτόμενος ἀναστεναγμὸς ἠθροῦς τῆς χονδροϋφάντου ἐσθῆτός της ταράττουσι τὴν ἠρεμίαν. Εἶτα χωρὶς νὰ ἐκδυθῇ κατεκλίθη ἐπὶ τῆς στρωμνῆς καὶ ἐκαλύφθη διά τινος ἐφαπλώματος. Ὁ Βάσος συνεσπειρώθη παρ' αὐτῇ καὶ ᾖδει τὸ ἀκατάληπτον ᾆσμά του.

Μέλαινα σκιὰ καλύπτει τοὺς ὑπνώττοντας· τ' ἀντικείμενα συγχέονται, συμπλέκονται· ἀτμῶδες νέφος περιβάλλει ἅπαντα τὸν παιδικὸν θάλαμον· ἐν αὐτῷ πτερυγίζουσιν ἀόριστοί τινες εἰκόνες, καὶ ἐν ἀκαρεῖ ἐκ τοῦ ὁμιχλώδους τούτου χάους ἀνακύπτει νέα εἰκών.

* * *

Ἐν μικρᾷ αἰθούσῃ, ἧς οἱ τοῖχοι εἰσὶ κεχρωματισμένοι διὰ κυανιζούσης χροιᾶς, ἀφ' ὧν ἐξαρτῶνται εἰκόνες τινες ἐν πλαισίοις ἐκ καρυοξύλου, ἵσταται τράπεζα, παρὰ τὴν ὁποίαν ὁ Νίκος, δωδεκαετὴς ἤδη, ἐξάγει ἐκ τοῦ συρταρίου τετράδια τινα, χάρακα, δύο-τρία βιβλία, μελανοδοχεῖα καὶ γραφίδας, ἅτινα θέτει συμμετρικῶς καὶ κατὰ τάξιν ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ κάθηται παρ' αὐτήν. Ταυτοχρόνως ἡ Ἀσπασία — ἡ ἀδελφή του — παίζει ἐπὶ τῆς κιθάρας, κρούουσα διὰ τῶν λεπτῶν δακτύλων της τὰς χορδάς, ἐνῷ ἡ μεγαλειτέρα της ἀδελφὴ ἐρειδομένη ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ καθίσματος ἀκροᾶται μετὰ προσοχῆς καὶ τὴν καθοδηγεῖ.

«Πάρις ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου βασιλέως τῆς Τρωάδος....» ἀναγινώσκει ὁ Νίκος κλείων τὰ ὦτα διὰ τῶν παλαμῶν, ὅπως μὴ περισπᾶται ἡ προσοχή του.

— Do, re, mi, fa, sol, la, si, do! ἐπαναλαμβάνει ἡ Ἀσπασία κρούουσα τὰς χορδάς.

Εἰσέρχεται ἡ μήτηρ.

— Ἔμαθες τὸ μάθημά σου, Νίκο, ἐρωτᾷ αὐστηρῶς.

— Τὸ ξεύρω, ἀποκρίνεται συγκεχυμένως καί πως δειλῶς ὁ παῖς, ἀνεγείρων τὰς χειρίδας τοῦ χιτῶνός του.

— Κύτταξε καλά! ἂν ὁ διδάσκαλος σοῦ γράψῃ κακὸν βαθμόν, ὅπως χθές, νὰ ξεύρῃς ὅτι ἀπόψε στὸ γιαλὸ δὲν θὰ πᾷς... Καὶ μὴ νομίσῃς ὅτι ὁ Παπαδημήτρης θὰ μοῦ τὸ κρύψῃ. Ἔλα, διάβαζε τὸ μάθημά σου, ἐπανέλαβε παροτρύνουσα ἡ μήτηρ καὶ ἦλθε πλησίον τῆς θυγατρός της.

Καὶ κλείει αὐθις τὰ ὦτά του ὁ Νίκος καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸ «Πάρις ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου..» ἐνῷ ἡ διάνοια αὐτοῦ φέρεται εἰς τὸ προαύλιον, ὅπου ὁδηγεῖ αὐτὸν ὁ πατήρ του, ὁσάκις εἶνε ἐπιμελὴς διὰ νὰ κάμῃ λουτρὸν εἰς τὰ διαυγῆ ὡς ὁ κρύσταλλος νερά, νὰ κυλισθῇ γυμνὸς ἐπὶ τῆς καθαρωτάτης ἄμμου, καὶ νὰ παίξῃ μετὰ τῶν ἄλλων συμμαθητῶν του, οὓς ἐφθόνει, διότι ἦσαν ἀείποτε ἐλεύθεροι αὐτοὶ νὰ ἐξασκήσουν τὸ προσφιλὲς αὐτὸ παίγνιδιον τῆς κυλινδήσεως ἐπὶ τῆς ἄμμου. Ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἔβλεπε τὰ πολύχρωμα πετράδια τοῦ πυθμένος, ἅτινα πλειστάκις βυθιζόμενος ὡς δελφὶν ἀνέσυρεν ἐκεῖθεν καὶ ἔρριπτεν ἄνω μὲ κλειστὸν τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν ἕνεκα τῆς ἐνοχλούσης αὐτοὺς ἄλμης, πρὸς ἐπίδειξιν τῆς τόλμης του· καὶ ἀνεπόλει τὰ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ τοῦ λουτροῦ, καθ' ἣν διερχόμενοι διὰ τῶν κήπων, προσεκάλουν τὸν πατέρα του «*τιμήσῃ* τὰ ὀπωρικὰ τοῦ δεῖνος ἢ τοῦ δεῖνος φίλου. Καὶ ἀκουσίως ἔρριψε τὸ βλέμμα διὰ τοῦ παραθύρου καὶ εἶδε τὸ γαλανόλευκον πέλαγος γαλήνιον καὶ ἠρεμον ὡς καθρέπτην, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ τὸν θαυμασμόν του, ἀλλ' ἐψιθύρισε στενάζας:

— Τί μπονάτσα!... ἄχ! ἂς ἤμουν ἐλεύθερος; ἂς ἔφευγα νὰ 'πάγω μακρυά;...

— Κάμε μας τὴν χάριν νὰ προσέχῃς εἰς τὸ μάθημά σου, εἶπε διερχομένη πλησίον του ἡ μήτηρ καὶ ἐλαφρῶς θλίψασα τὸ ὠτίον του. Κύτταζε μέσα εἰς τὸ βιβλίον σου καὶ μὴ λησμονεῖς ὅτι ἔχεις νὰ δώσῃς δευτέρας ἐξετάσεις μετὰ 20 - 25 ἡμέρας, ἐπανέλαβεν. Ὁ Νίκος ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔκυψεν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, ἀλλ' αἱ γραμμαὶ συγχέονται, τρέχουσι, ποικίλουν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, ὅσον καὶ ἂν προσπαθῇ νὰ προσηλωθῇ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν.

— Φθάνει, Ἀσπασία, εἶπεν ἡ μεγαλειτέρα ἀδελφὴ λαμβάνουσα ἐκ τῶν χειρῶν της τὴν κιθάραν. Νὰ ἦλθε καὶ ὁ διδάσκαλος.

Ἡ Ἀσπασία ἦλθε παρὰ τὴν τράπεζαν, κάθηται καὶ ἐπαναλαμβάνει καὶ αὕτη τὸ μάθημα τῆς Ἱερᾶς ἱστορίας περὶ τῶν θυγατέρων τοῦ Λώτ.

— Ἀσπασία! ἐρωτᾷ ὁ Νίκος μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς πρεσβυτέρας ἀδελφῆς. Τί νὰ κάμω; ὁ Παπαδημήτρης ἔρχεται καὶ ἐγὼ τὸ μάθημά μου δὲν τὸ ἔμαθα· τὸ λησμονῶ, ἅμα φθάσω εἰς τὸ «ἐφιλοξενήθη». Τί νὰ κάμω;...

— Κάμε, μάθε τὸ γλήγορα. Ἀπεκρίθη ἡ Ἀσπασία μὴ ἀποσπῶσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τοῦ βιβλίου της.

— Προσπαθῶ τόσην ὥραν, δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ μάθω· θὰ μοῦ βάλῃ κακὸν βαθμὸν καὶ ἡ μητέρα· δὲν θὰ μὲ ἀφήσῃ νά... Δὲν ὁμιλεῖς; εἰπέ μου καὶ σύ!

— Ἀφησέ με ἥσυχον, ἔχω κ' ἐγὼ νὰ μελετήσω.

— Παρακάλεσέ τον νὰ μοῦ βάλῃ «λίαν καλῶς». Τοῦ το λές, αἴ; Εἰπέ τού το σύ, ποῦ σ' ἀγαπᾷ καὶ σ' ἀκούει· τοῦ τὸ λές;

— Καλά, διάβαζε καὶ τοῦ τὸ λέγω.

— Εἶσ' ἕνα κομμάτι μάλαμα! εἶπεν ὁ Νίκος καὶ ἐξ ἐνθουσιασμοῦ ἐφίλησε τὴν ἀδελφήν του καὶ ἤρξατο ἀναγινώσκων, χωρὶς νὰ παύσῃ ἐν τούτοις ρίπτων ζηλότυπα βλέμματα πρὸς τὴν θάλασσαν.

Ἡ θύρα τοῦ προθαλάμου ἠνοίχθη μετὰ κρότου, καὶ ἐπεφάνη ἡ μορφὴ τοῦ Παπαδημήτρη, ἐφημερίου τῆς ἐνορίας διακρινομένου διὰ τὰς γνώσεις καὶ τὴν καλοκἀγαθίαν του.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Αγ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΧΩΡΑΣ

(Ἐπιστολὴ περὶ Ἀράχθου).

Κύριε διευθυντὰ τῆς *Ἑβδομάδος*.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν αἱ ἐφημερίδες τῆς πρωτευούσης μετ' ἀφάτου καὶ εὐνοήτου χαρᾶς ἀνήγγελον εἰς τοὺς ἀναγνώστας των, τοὺς διψῶντας εἰδήσεων, καὶ δὴ πατριωτικῶν, ὅτι ὁ ποταμὸς Ἄραχθος, σύνορον μεταξὺ Ἠπείρου καὶ Ἑλλάδος (νομοῦ Ἄρτης) προσήρτησεν, ὑπερχειλίσας καὶ κοίτην νέαν προσλαβών, ὑπὲρ τὰ 300 στρέμματα γῆς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος. Πάντες, ἐννοεῖται, ἐνδομύχως ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ βεβαιότητι τοῦ γεγονότος, χωρὶς ὅμως δυστυχῶς νὰ δύναται ὁ ποταμὸς νὰ ἐνεργήσῃ προσαύξησιν τῶν τετραγωνικῶν μιλλίων τῆς χώρας ἡμῶν. Οὐδὲν τούτου ἀδυνατώτερον· τοιαύτη ἐπέμβασις οὔτε ὑπὸ νόμων ἀναγράφεται, οὔτε ἠκούσθη ποτέ. Τὸ περίεργον δ' εἶναι ὅτι οὐδείς, οὔτέ ἐκ τῶν συντακτῶν τῶν ἐφημερίδων, οἵτινες ὅλοι σχεδὸν εἶναι νομικοὶ αὔτε ἐκ τῶν εἰδικῶν ἐπὶ τῶν τοιαύτης φύσεως θεμάτων, ἔσπευσε νὰ ἐξαγάγῃ τῆς πλάνης τὸ τόσον εὐλόγως συγκινούμενον κοινόν.

Ἐκ τῶν φυσικῶν ὁρίων ἐπικρατείας τινὸς εἶναι καὶ ὁ ποταμός. Ἐὰν οὗτος διαχωρίζει δύο ἐπικρατείας, ὅριον εἶναι ἡ ἐν τῷ μέσῳ γραμμὴ ἢ κατ' ἴσην ἀπόστασιν ἀφ' ἑκατέρων τῶν ὀχθῶν· ἀντ' αὐτῆς δὲ λαμβάνεται, ἐν τοῖς πλευσίμοις ποταμοῖς, ἡ ὁδὸς (Thalweg) ἢ τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἣν κατὰ τὴν κάθοδον τοῦ ρεύματος ἀκολουθοῦσι τὰ πλοῖα (Thalweg τοῦ Ἀδίγου, τοῦ Ρήνου). Ἀλλ' ὅταν ὁ ποταμὸς καταλίπῃ τελείως τὴν κοίτην του διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ νέαν διεύθυνσιν, ἡ παλαιὰ κοίτη ἐξακολουθεῖ χρησιμεύουσα ὡς ὅριον, οὐδὲ δύναται νὰ προκύψῃ διὰ τὰς παροχθίους χώρας προσθήκη τις ἢ ἀφαίρεσις ἐδάφους. Περὶ τούτου ὁμόφωνος εἶναι ἡ γνώμη πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν συγγραψάντων περὶ διεθνοῦς δικαίου. (Σκρίπολος δίκαιον τῶν Ἐθνῶν II, Bluntschli διεθνὲς δίκαιον 299, Puffendorf IV. 7, Vattel I. 22, Grotius II. 3 κλπ.). Ὁ ποταμὸς γεννᾶται ἐν τῇ νέᾳ κοίτῃ του, ἀλλὰ γεννᾶται ἀποκλειστικῶς, λέγει ὁ Vattel, διὰ τὴν ἐπικράτειαν ἐντὸς τῆς ὁποίας ῥέει. Ἐπίσης κατὰ τὸν Grotius, ὅταν ἀλλάξῃ ροῦν ὁ ποταμός, οὐδεμία ἀλλαγὴ προσγίνεται τῷ ἐδάφει· προκύπτει νέος ποταμός, τὰ ὅρια ὅμως μένουν ταὐτά. Ὁ Στράβων (βιβλ. X) διηγεῖται ὅτι ὁ ποταμὸς Ἀχελῶος, οὗ τὸ ἀβέβαιον σῶμα ὁτὲ μὲν διῃρεῖτο εἰς πολλοὺς κλάδους, ὁτὲ δ' ἐφ' ἑαυτοῦ ἀνεστρέφετο κατὰ καμπύλας—ἐξ οὗ ὁ μῦθος τῆς μεταμορφώσεώς του εἰς ταῦρον καὶ ὄφιν—ἐπὶ μακρὸν ἔφερεν εἰς διένεξιν Αἰτωλοὺς καὶ Ἀκαρνᾶνας, ὅσον ἀφορᾷ τὰς παροχθίους γαίας, ἕως οὗ ὁ Ἡρακλῆς τὸν κατεδάμασε διὰ προχωμάτων, εὐεργεσία δι' ἣν ἐδέχθη εἰς γάμον τὴν θυγατέρα τοῦ Αἰνείου, βασιλέως τῶν Αἰτωλῶν.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς πηγὰς τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου ἀνατρέχοντες, εἰς τὸ corpus juris civilis, τὴν αὐτὴν ἔννοιαν καθορῶμεν. Ὁ Γάϊος ἐν βιβλίῳ 41ῳ τίτλῳ 1ῳ τῶν πανδεκτῶν, (βιβλ. II. rerum quotidianarum sive aureorum) λέγει: Quodsi uno latere perruperit flumen, et alia parte novo rivo fluere cœperit, deinde infra novus iste rivus in veterem se converterit, ager, qui a duobus rivis comprehensus in formam insulae redactus est,—eius est scilicet—cuius, et fuit, δηλαδή, ἐὰν ποταμός τις ἐκχειλίζων σχηματίζῃ νέαν κοίτην ἔνθα ῥέει, μεθ' ὡρισμένον δὲ διάστημα ἡ νέα αὕτη κοίτη ἑνοῦται μὲ τὴν παλαιάν, αἱ μεταξὺ τῶν δύο κοιτῶν γαῖαι, αἱ ἐν σχήματι νήσου, ἐξακολουθοῦσι νὰ ἀνήκωσιν εἰς οὓς καὶ πρότερον ἀνῆκον. Ταῦτά δ' τε Πομπώνιος καὶ ὁ Πρόκουλος. Ἐπίσης ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν βιβλ. 2ῳ τίτλῳ 1ῳ τῶν Εἰσηγήσεων λέγει: quodsi aliqua parte divisum flumen, deinde infra unitum, agrum alicuius in formam insulae redegerit, eiusdem permanet is ager, cuius et fuerat, δηλαδή, ἐὰν ὁ ποταμὸς διαιρούμενος εἰς μέρος τι εἰς δύο κλάδους καὶ κατωτέρω πάλιν ἑνούμενος, μεταβάλῃ εἰς νῆσον τὸν ἀγρὸν ἰδιώτου, οὗτος δὲν παύει νὰ ἦναι ἰδιοκτήτης του ὡς καὶ πρότερον.

Διαφέρει ἐντελῶς τοῦ θέματος περὶ ἀλλαγῆς τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ, ἡ περίπτωσις τῆς προσχώσεως (alluvio). Ἐπὶ ταύτης, παρὰ Ρωμαίοις, ἐγένετο διάκρισις μεταξὺ τῶν agri limitati καὶ τῶν agri occupatorii ἢ arcifinales. Οὐδέποτε ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ager limitatus ἠδύνατο νὰ ἐκτείνῃ τὸ δικαίωμά του πέραν τοῦ ὁρίου, ὅπερ ἀρχῆθεν τῷ εἶχεν ὁρισθῆ ἀπὸ τῆς πληρωμῆς του καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν πωλήσεως ὑπὸ τοῦ κράτους. Ὁ τῶν agri arcifinales ὅμως ἰδιοκτήτης ὠφελεῖτο ἐκ τῆς προσχώσεως, διότι ταῦτα δὲν εἶχον ὅρια ὡρισμένα, ἀλλὰ φυσικὰ (ὄρη, δάση, ποταμούς). Ἐν τῷ ἰουστινιανείῳ δικαίῳ τὸ jus alluvionis ἦτο ἀπανταχοῦ δεκτὸν ἄνευ διακρίσεως. Ὡς καὶ ὁ Γάϊος παρατηρεῖ (αὐτ.) praeterea quod per alluvionem agro nostro flumen adiicit, iure gentium nobis acquiritur; per alluvionem autem id videtur adiici, quod ita paulatim adiicitur, ut intelligere non possimus, quantum quoquo momento temporis adiiciatur, δηλαδή, ἡ πρόσχωσις γίνεται ἀνεπαισθήτως, ὥστε ἀγνοεῖται ἡ ποσότης καὶ ὁ χρόνος τῆς ἐπελθούσης αὐξήσεως. Quidquid est in territorio, est etiam de territorio· ἄρα ἡ πρόσχωσις προσαυξάνει τὴν ἐπικράτειαν.

Ἐπέρχεται δὲ πρόσχωσις, ὡς γνωστόν, ὅταν ἡ βία τοῦ ρεύματος προσθέτει εἰς τὰς ὀχθας ἢ ἀφαιρεῖ, ἡ δὲ αὔξησις ἢ μείωσις αὕτη ἔχει ὅλως φυσικὴν αἰτίαν. Ἐντεῦθεν ὁ κανὼν ὅτι «Τὸ ἀνεπαισθήτως διὰ τοῦ ποταμοῦ προστεθὲν τῷ ἀγρῷ μου πρόσχωσις καὶ ἐμοὶ ἁρμόζει.». Τὸ προστεθὲν ἀκολουθεῖ κατὰ πάντα τὴν τύχην τοῦ κυρίου κτήματος (ἴδε Καλλιγᾶν).

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ὡρίσθη ὅτι ποταμὸς θὰ διαχωρίζῃ δύο χώρας, τὰ διάφορα ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματα οὐδεμίαν μεταβολὴν ἐκ τῆς προσχώσεως ὑφίστανται. Ἐὰν λοιπὸν συμβῇ ἐκ φυσικῆς τινος τοῦ ρεύματος αἰτίας, ν' αὐξήσῃ τὸ ἓν ἐκ τῶν δύο μερῶν, ὁ ποταμὸς διαμένει τὸ φυσικὸν ὅριον ἀμφοτέρων καὶ ἕκαστον διατηρεῖ τὰ αὐτὰ δικαιώματα, καίτοι ἐγένετο διαδοχικὴ μεταθεσις τοῦ ποταμοῦ· οὕτως ὥστε ἐὰν διῄρηται κατὰ τὸ μέσον μεταξὺ τῶν δύο παροχθίων, τὸ μέσον τοῦτο, καίτοι ἠλλαξε θέσιν, ἐξακολουθεῖ νὰ ἦναι τὸ σημεῖον τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν δύο γειτόνων. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὁ εἰς βλάπτεται, ἐνῷ

ὁ ἕτερος ὠφελεῖται, ἀλλὰ μόνη ἡ φύσις ἐνεργεῖ τὴν μεταβολὴν ταύτην· αὕτη καταστρέφει τὸ ἔδαφος τοῦ ἑνός, ἐνῷ σχηματίζει νέον τοιοῦτον διὰ τὸν ἄλλον. Τὸ πρᾶγμα δὲν δύναται ἄλλως νὰ ἔχῃ, ἀφότου ἐλήφθη ὁ ποταμὸς ὡς ὅριον.

Συμπεραίνοντες φρονοῦμεν ὅτι ὁ Ἄραχθος δύναται μὲν νὰ δέχηται προσχώσεις, τὰ δὲ στρέμματα γῆς καὶ τοὺς στενάζοντας ἀδελφοὺς δὲν θέλει προσκολήσει εἰς τὴν πατρίδα μεταλάσσων κοίτην ἀντὶ κοίτης, ἀλλὰ βλέπων παρὰ τὸ πλευρόν του νὰ πίπτωσιν ὑπὲρ αὐτῶν τὰ ἡρωϊκὰ αὐτῆς τέκνα.

Δέξασθε κτλ.

ΜΑΝΟΥΗΛ ΑΡ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΠΗΛΙΟΥ

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ὁ λαὸς τοῦ Πηλίου οὐδέποτ' ἔπαυσε παρέχων τρανὰ δείγματα εὐφυΐας καὶ φιλοπροόδου χαρακτῆρος. Τοῦ Πηλίου οἱ κάτοικοι πρῶτοι πάντων εἰσήγαγον τὸν πολιτισμὸν τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους οὐκ ὀλίγον διεκρίθησαν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας. Τὰ ὀνόματα τοῦ Γαζῆ, τοῦ Κωνσταντᾶ, τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου, τοῦ Δανιὴλ Δημητρίου καὶ τόσων ἄλλων μεγάλων διδασκάλων τότε ἔστωσαν ἀπόδειξις τῶν λόγων μου. Ἀλλ' ὁ θέλων νὰ ἐξετάσῃ ἀκριβῶς τὴν πρόοδον λαοῦ τινος δύναται καὶ νὰ παραβλέψῃ τὴν ἱστορίαν· ὑπάρχει μέσον προχειρότατον τοῖς πᾶσι δυνάμενον νὰ πιστώσῃ, νὰ δείξῃ μέχρι τίνος σημείου ἔχει φθάσῃ ἡ πρόοδος τοῦ λαοῦ τούτου: ἡ φιλολογία του. Ἡ φιλολογία τοῦ λαοῦ τοῦ Πηλίου — τοιαύτην δ' ἐννοοῦμεν τὰ δημώδη αὐτοῦ ᾄσματα καὶ τοὺς μύθους — πρόκειται λαμπρὸν μαρτύριον τοῦ ἐξόχου αὐτοῦ πνεύματος. Τὰ δημοτικὰ αὐτοῦ ᾄσματα εἶνε θαυμάσια διά τε τὸ κάλλος καὶ τὰς ἰδέας. Ἂν ἡ δουλεία κατὰ τὸν ποιητὴν ἀπόλλυσι τὸ ἥμισυ τῆς ἀρετῆς τοῦ ἀνδρός, ἡ μακροχρόνιος ὅμως καὶ βαρεῖα δουλεία τοῦ λαοῦ τούτου ἴσως δὲν ἀφήρεσε τὸ ἥμισυ τῆς ἀρετῆς του, ἴσως οὐδόλως ἐπηρέασεν αὐτήν, ἴσως ηὔξησε ταύτην. Βεβαίως ἡ γλῶσσα, τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα προσέλαβον ὀλίγον τι Τουρκικὸν χαρακτῆρα, ἀλλὰ τὸ αἴσθημα διέμεινε γνήσιον Ἑλληνικόν. Πεπιεσμένοι ὑπὸ τὸν ἔπαχθῆ τῶν Τούρκων ζυγόν, οἱ κάτοικοι τοῦ Πηλίου ἐκαλλιέργουν παραλλήλως μὲ τοὺς ἀγρούς των, ἐντὸς σκοτεινῶν καὶ ἀποκρύφων ὑπογείων... τὰ γράμματα. Ἦσαν σχολαὶ ἄνευ σχολείων τὰ ὑπόγεια ἐκεῖνα... Παλαιά τις ψίαθος ἐπὶ τοῦ χώματος ἐκεῖ ἐρριμένη ἤρκει δι' ἕδραν διασκαλίας εἰς τὸν Κωνσταντᾶν .... ἄξεστοι δέ τινες λίθοι ἤρκουν ὡς θρανία εἰς τοὺς μαθητάς του! Τοιαῦτα ἦσαν τότε τὰ περισσότερα σχολεῖα τοῦ Πηλίου. Καὶ ὅμως! Ἐκ τῶν ὑπογείων ἐκείνων ἐξῆλθεν εἰς φῶς ἀληθὴς παιδεία· ἐκεῖ ἐδιδάσκοντο τὰ μαθήματα τῆς φιλοπατρίας οἱ νέοι, ἐκεῖ ἠσθάνοντο τοὺς πρώτους παλμοὺς τῆς ἀγάπης πρὸς τὰ γράμματα. Τοὺς διδασκάλους δὲ ἐβοήθουν εἰς τὸ ἔργον των καὶ αἱ μητέρες τῶν νέων κατ' οἶκον. Τὸ ἑσπέρας ὅτε ἅπασα ἡ οἰκογένεια καθημένη περὶ τὴν ἑστίαν ἀνεπαύετο ἐκ τῶν κόπων τῆς ἡμέρας, αἱ μητέρες διηγοῦντο εἰς τὰ τέκνα των ποικίλας ἱστορίας — τὰ *παραμύθια* — καὶ ἀπήγγελον ᾄσματα διάφορα — τὰ *τραγούδια*, — διπλῆν προξενοῦσαι ὠφέλειαν, τὴν παίδευσιν τῶν νέων ἀφ' ἑνός, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν διάσωσιν αὐτῶν τῶν μύθων καὶ ᾀσμάτων, πλήρων διδαγμάτων ἠθικῶν, μεστῶν λεκτικοῦ κάλλους καὶ εὐφυΐας.

Τῶν ᾀσμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τῶν δημοτικῶν, πολλοὶ ἐπεχείρησαν νὰ ποιήσωσι συλλογὴν πλήρη, ἀλλὰ πάντες ἀπέτυχον, οὐδὲ ἦτο δὲ δυνατὸν νὰ γείνῃ ἄλλως, ἀφ' οὗ διὰ νὰ κατορθωθῇ τοῦτο ἀνάγκη νὰ προϋπάρξωσι συλλογαὶ πλήρεις κατὰ τόπους, ὅπερ πάλιν δύσκολον. Δύναται νὰ νομίζῃ τις ὅτι ἀπετέλεσε τὴν τελειοτέραν συλλογήν, ἀλλὰ μία ἔτι ἀκρόασις τῆς μάμμης του ἢ ἄλλης τινὸς γραίας ἢ γέροντος θὰ τὸν πείσῃ περὶ τῆς ἀπάτης του. Διότι ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει τὴν κυριωτέραν πηγὴν ἀποτελοῦσιν αἱ διηγήσεις τῶν γραιῶν. Οὐδεὶς δύναται νὰ φαντασθῇ τὸν πλοῦτον, τὸν θησαυρόν, ὃν κρύπτει ἡ μνήμη μιᾶς γραίας!

Ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη *Ἐπάνοδος* δεῖται ἰδιαιτέρας προσοχῆς. Ἑκάστη στροφὴ εἶναι καὶ εἰς μικρὸς ἀδάμας, κεκρυμμένος ὅμως ὑπὸ λέξεις παρεφθαρμένας ἢ ὅλως ξένας. Δώδεκα ἔτη ὁ Γιάννης ζῶν μακρὰν τῆς συζύγου, μακρὰν τῆς *καλῆς* του, ἀναγκάζεται νὰ νυμφευθῇ διὰ μαγειῶν. Τέλος ἀποφασίζει νικήσας πᾶν ἐμπόδιον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πρώτην του σύζυγον. Ἐκείνη κατὰ τὰ μακρὰ ταῦτα ἔτη, πιστὴ εἰς τὸν ἔρωτά της, ὡς ἄλλη Πηνελόπη, δὲν συγκατατίθεται νὰ ὑπανδρευθῇ ἄλλον. Ἀλλὰ συμπληρωθέντος καὶ τοῦ δωδεκάτου ἔτους ἀποφασίζει νὰ ἐνδώσῃ, νὰ λάβῃ καὶ δεύτερον *στεφάνι*· δὲν λησμονεῖ ὅμως τὸν *καλόν* της καὶ μόλις νοεῖ κατὰ τὴν ὥραν τῆς στέψεως ὅτι ἐκεῖνος ἐπανῆλθεν, ἀμέσως ἀποπέμπει τὸν γαμβρὸν μετὰ τῶν συγγενῶν του, διότι ἦλθεν ὁ ἀνδράς της καὶ ἦλθεν ὁ καλός της, τὸ πρῶτό της στεφάνι.

Τοιαύτη ἡ ὑπόθεσις τοῦ ᾄσματος τούτου, τὸ δὲ κάλλος ἀφίεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἀναγνώστου.

Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ

Α'

«Μαῦρο χελιδονάκι ἀπό τὴν Ἀραπιὰ
Κι' ἄσπρο περιστεράκι ἀπό τὸν τόπο μου,
Γιὰ χαμηλῶστε λίγο
Νὰ πάρω τὸ φτερό σας νὰ γράψω μιὰ γραφὴ
Νὰ στείλω τῆς ἀγάπης μου νὰ μὴ μὲ καρτερῇ·
Θέλει καλόγρηα ἄς γείνῃ, θέλει ἄς παντρευθῇ,
Θέλει τὰ ροῦχα ἄς βάψῃ, τὰ μαῦρα ἄς ντυθῇ.
Ἐμένα μὲ παντρέψαν ἐδῶ στὴν ἐρημιά,
Μοῦ δῶσαν χήρα γ(υ)ναῖκα καὶ μάτισσα πεθερά·
Μα(γ)εύει τὰ καράβια, δὲν ἀρμενίζουν πλειά,
Μὲ μά(γ)εψε κι' ἐμένα, δὲν λείπω ἀπὸ κοντά.
Κινῶ νὰ πάω νὰ τὴν ἰδῶ, βλέπω φουρτοῦνα καὶ βροχή,
Γυρίζω 'πίσω, τί νὰ 'δῶ; ὅλα ξάστερα, γιαλί.»

Β'

Κι' ἐκεῖ ὁποῦ ἐκάθησε νὰ φάῃ νὰ γιοματίσῃ,
'Η τράπεζα ἐσείστηκε καὶ τὸ ποτῆρ' ραΐστη.
—«Ἡ μάννα μου πεθαίνει, ὁ κύρις μ' ξεψυχᾷ,
Ἡ τὴν καλή μ' παντρεύουν κι' ἄλλον καλὸν τῆς δί-
[νουν!...
Ποιὸς εἶν' ὁ γλιγωρότερος νὰ πάῃ νὰ τοὺς προφθάσῃ;
Ἐγὼ εἶμ' ὁ γλιγωρότερος νὰ πάω νὰ τοὺς προφθάσω!»
Βάζει ζυγγιὰ στὸ ἄλογο νὰ πάῃ νὰ τοὺς προφθάσῃ.
Ὅσο νὰ 'πῇ «ἔχετε γειὰ» πῆγε σαράντα μίλια,
Κι' ὅσο νὰ τ' ποῦν «ὥρα καλὴ» πῆγε σαρανταπέντε.
Στὸ δρόμο, ὅπου πήγαινε τὸν Θεὸν παρακαλοῦσε:
«Θέ μου, νὰ 'βρῶ τὴ μάννα μου στὸν ποταμὸ νὰ πλένῃ.»
Ὡς παρακάλα κι' ἔλεγε, ἔτσι καὶ τὴν εὑρῆκε.
—"Ὥρα καλή σου, καλογρηά!—Καλῶς τὸν στρατιώτη.
—Καὶ τίνος εἶν' τὰ ροῦχα, ποῦ πλένς καὶ σκαμα-
[τίζεις;
—Τῆς ἐρημιᾶς, τῆς σκοτεινιᾶς, τοῦ γιοῦ μου τοῦ Γιαν-
[νάκη,
Δώδεκα χρόνια στὸ σεφέρ', οὐδὲ γραφὴ μᾶς στέλνει,
Οὐδὲ μᾶς συλλογᾶται.
Τώρα πωλοῦν τὰ σπίτια του, παντρεύουν τὴν καλή του,
Κι' ἄλλον καλὸν τῆς δίνουν!
—Πές μου, νὰ ζήσῃς, καλογρηά, προφταίνω στὴ χα-
[ρά τους;
—"Ἂν εἶναι τ' ἄλογό σ' ταχύ, θὰ τς' 'βρῇς ν' ἀποβλο-
[γιῶνται.
Κι' ἂν εἶναι τ' ἄλογό σ' ἀργό, θὰ τς' 'βρῇς ν' ἀποκοι-
[μῶνται.»
"Ὅσο νὰ τσ' 'πῇ «σ' ἀφήνω γειὰ» πῆγε σαράντα μίλια,
Κι' ὅσο νὰ τ' 'πῇ «ὥρα καλὴ» πῆγε σαράντα πέντε.
Στὸ δρόμο, ὅπου πήγαινε τὸν Θεὸν παρακαλοῦσε:
«Θέ μου, νὰ 'βρῶ τὸ γέρο μου στ' ἀμπέλι νὰ κλαδεύῃ.»
Ὡς παρακάλα κι' ἔλεγε, ἔτσι καὶ τὸν εὑρῆκε.
—"Ὥρα καλή σου, γέροντα!—Καλῶς τὸν στρατιώτη!
—Καὶ τίνος εἶν' τ' ἀμπέλι, ποῦ σκάφτεις, ποῦ κλαδεύεις;
—Τῆς ἐρημιᾶς, τῆς σκοτεινιᾶς, τοῦ γιοῦ μου τοῦ
[Γιαννάκη.
Δώδεκα χρόνια στὸ σεφέρ, οὐδὲ γραφὴ μᾶς στέλνει,
Οὐδὲ μᾶς συλλογᾶται.
Τώρα πωλοῦν τὰ σπίτια του, παντρεύουν τὴν καλή του
Κι' ἄλλον καλὸν τῆς δίνουν.»

Γ'

Ἐκεῖ σιμά, ἐκεῖ κοντὰ τὸ σπίτι του νὰ φθάσῃ,
Τὸ ἄλογο χλημέτριξε κι' ἡ κόρη ἀναστεναζεῖ.
—Τί ἔχεις, κορήμ', καὶ θλίβεσαι καὶ βαρυαναστενάζεις;
Τὰ ροῦχά σου δὲν εἶν' καλά; ἢ τὰ φλωριά σου λίγα;
Ἐγὼ μπαξὲ σοῦ ἔνηρα νὰ πᾷς νὰ σεργιανίζῃς.
—Φωτιὰ νὰ κάψ' τὰ ροῦχά μου καὶ λαῦρα τὰ φλω-
[ριά μου!
Τὸ ἄλογο χλημέτριξε τὸ πρῶτο τοῦ ἀνδροῦ μου!»
Κι' ὁ στρατιώτης ζήτησε λίγο κρασὶ νὰ πίῃ
Καὶ τὸ δαχλόδι τ' ἔβγαλε καὶ στὸ ποτῆρ' τὸ ρίχνει.
Τότε κι' ἡ νύφη ἔκραξε: Συμπέθεροι στὰ σπίτια σαΐς,
Συντέκνοι στὰ δικά σας
Κι' ἐσύ, καλὲ γαμβρούτσικε, ἄτιντε στὰ πατρικά σου,
Ἐμένα ἤρθ' ὁ ἄντρας μου καὶ ἦλθε ὁ καλός μου
Τὸ πρῶτό μου στεφάνι!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΔΡΑΚΤΑΣ.

1. *Ὁδοιπόρον*. 2. *Σαπωνίζεις*. 3. *Πόλεμον*.

ΤΟ ΗΜΕΡΟΔΟΓΙΟΝ
ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΚΡΙΕΖΗ

(Γκιορνάλε διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ἔθνους).

[Συνέχεια].

Διὰ νὰ μὴν εἶχον πάντα τὰ ἴδια, μοῦ λέγουν οἱ δημογέροντες τῆς Λίμνης, ὅτι «εἶναι ἕνας πατριώτης μας Ἀγγελῆς Νικολάου, ὅπου εἶχε χρόνια μὲ τὸν Ὀδυσσέα μαζύ, καὶ ἂν θελήσω νὰ γράψω τοῦ Ὀδυσσέως νὰ μοῦ τὸν στείλῃ, θέλω εὐχαριστηθῆ». Ἀμέσως ἤρχισα καὶ τοῦ ἔγραψα λέγοντάς του τὰ ὅσα ἔτρεχαν, ὁ ὁποῖος λαμβάνοντας τὸ γράμμα μου ἀμέσως μοῦ τὸν ἔστειλε· ἰδοὺ καὶ ἡ γραφή του, ὅπου μὲ ἀπήντησεν:

ΓΡΑΜΜΑ ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΑΝΔΡΙΤΣΟΥ

Φιλογενέστατε Καπετὰν Ἀλέξανδρε καὶ ἀρχηγὲ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου τῆς Εὐρίπου, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμενος προσκυνῶ.

Εἰς τὸ γράμμα τοῦ Καπετὰν Ἀγγελῆ εἶδον τοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπασμοὺς καὶ ἐχάρην διὰ τὴν θεοφύλακτον ὑγείαν σου, καὶ τὸ γενναῖόν σου φέρσιμον, καὶ τοὺς θριάμβους, ὅπου αὐτοῦ κάμνεις, καὶ εἴθε, θείᾳ συνάρσει, νὰ ἐξακοντίζωνται τὰ ἅρματά μας, ἐναντίον τῶν τυράννων· πρὸς τούτοις ψυχραίνομαι διὰ τὴν ἀλλεπάλληλον διχόνοιαν τῶν αὐτόσε Καπεταναίων καὶ καταλαμβάνω, ὅπου τρόπον τινὰ ἐτοῦτοι εἰς τὴν ὑπόθεσιν δὲν ἐμβῆκαν, ἀλλ' ἤρχισαν νὰ μοιραζοῦν καὶ νὰ κληρονομοῦν βιλαέτια, αὐτὰ ὁποῦ εἶνε ἐναντία εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας, ὅπου περισσότερον δὲν γίνεται· ἀπὸ ἐκεῖνο ὅμως, ὅπου κατάλαβα, τέτοιοι ρεζουλτάνιδες, καὶ τέτοια γυρεύουν· εἶναι ὅμως μάθημα διὰ τοὺς ζουρλούς· ἐγὼ οὔτε ἀδέλφια ζητῶ, οὔτε μητέρα, οὔτε συγγενεῖς ἀχρήστους, ἀλλὰ ζητῶ ἀνθρώπους φιλογενεῖς, ὅπου νὰ θυσιάζουν καὶ ψυχὴ καὶ ὑπάρχοντα διὰ τὸ γένος· καὶ μὲ μεγάλην μου μεταμέλειαν ἔστειλα εὐθὺς τὸν ἰδικόν μου Καπετὰν Ἀγγελῆ αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος μοῦ ἐχρησίμευεν ὡσὰν ἀδελφός, ἠξεύροντας ὅτι θέλει κάμῃ δούλευσιν μὲ ζιανέτη[1] καὶ μοὶ φαίνεται ἔτσι ἔγεινε, ὅπου κουσοῦρι[2] δὲ ἔκαμεν εἰς τόσους πολέμους καὶ στρατηγήματα, ὅπου ἔτυχε.

Παρ' ἐλπίδα ἀγροικῶ νὰ μὴ συμφωνοῦν μερικοὶ ρεζίλιδες:—ἐξάδελφός μου καὶ λοιποὶ ἄλλοι μουκιουρούφιδες[3]—, τοὺς ὁποίους τοὺς ξέρω ὄνομα πρὸς ὄνομα, καὶ ἀπορῶ, ὅπου ἐν ᾧ ἡ φιλογένειά σου εἶναι πληρεξούσιος εἰς τὰ αὐτόθι δὲν τοὺς δίδεις νιζάμι δηλαδὴ νὰ τοὺς βάλῃς εἰς τὴν Καδίναν νὰ ψοφήσουν· τοὺς ἀτάκτους κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον «παιδεύετε τοὺς ἀτάκτους ἵνα μὴ ὑπεραίρωνται».

Ἰδοὺ, ὅπου γράφω καὶ ἐγὼ τῶν ἰδίων, ὅπου δὲν εἶνε ἄξιοι νὰ ὑπερασπισθοῦν τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα νὰ ὑπάγουν νὰ κάμουν νὰ πρῶτά τους ζιανέτια[4] καὶ ὄχι νὰ ἐπαγγέλλωνται στρατηγοί, καὶ νὰ ἀφανίζουν τοὺς Χριστιανούς, μὲ τὸ κακόν τους παράδειγμα, ὅπου αὐτὸ δὲν τὸ δέχεται τὸ γένος. Μὰ τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα, ἢ γράφω τῶν Εὐριπαίων καὶ τοὺς βάλουν τὸ τουφέκι αὐτῶν τῶν ρεζίλιδων, ἢ μόνος μου ἀφήνω τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἔρχομαι καὶ τοὺς. . . . . [1] καὶ μήτε τὸ γένος θὰ χαθῇ διὰ τοιούτους ρεζίλιδες καπεταναίους. Λοιπὸν ἢ τοὺς δίδεις νιζάμι ὁ ἴδιος ἢ μοῦ γράφεις καὶ κάμνω τὸ χρέος μου ἐγώ. Τὸν ἀδελφόν μου Καπετὰν Μῆκον, ὅπου τὸν ἐσήκωσα, μοῦ ἔτυχεν ἀναγκαῖος καὶ εἰς ταύτην τὴν περίστασιν καὶ τοῦ ἐσκοτώθη καὶ ἕνας ἀδελφός του, τὸ ὁποῖον τὸν ἐμπόδισεν πολὺ περισσότερον διὰ νὰ σταθῇ μαζύ μου· μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὅμως θέλω τὸν στείλῃ ἀφεύκτως, καὶ μὲ δυνάμεις εἰς τὰ αὐτόσε· διὰ τὰ ἐδῶ μάθετε, ὅτι μερικοὶ Τοῦρκοι, ὅπου ἔμειναν εἰς Λεβαδείαν τοὺς ἔχομεν κλεισμένους, τοὺς δὲ ἄλλους, ὅπου περιφέρονται κατὰ τὴν Θήβαν καὶ διὰ νὰ μαζεύουν ἰστιράδες, τοὺς ἔχομε λυώσῃ σκοτόνοντας· καὶ θείᾳ συνάρσει ἐλπίζομεν καὶ μεγαλείτερα πράγματα ἐντὸς ὀλίγου·

Ἰδεάζετέ μας περὶ θαλάσσης· καὶ διὰ ξηρᾶς ὅλα ἐτοῦτα τὰ μέρη ἐκινήθησαν καὶ πηγαίνουν ὑπερθαύμαστα.

Ταῦτα καὶ μὲ ὅλην τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην μένω

Ὁ παμπόθητός σας φίλος
καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς σας καὶ ὡς ἀδελφὸς
(Τ. Σ.) **Ὀδυσσεὺς Ἀνδρίτσος.**

Ὁ Μῆκος Κατσικογιάννης ἀδελφικῶς σᾶς προσκυνεῖ.

Ἐρχόμενος ὁ Ἀγγελῆς, εὐθὺς ἤρχισα νὰ βάλω τὰ πράγματα εἰς τάξιν ἔμπροσθεν· καὶ οἱ τῶν χωρίων Κοτζαμπασίδες ἔκαμαν ἔγγαφον πληρεξούσιόν μου, διὰ νὰ τους εἶμαι ἀνώτερός τους διὰ ὅσα σφάλματα καὶ ἂν τυχὸν πάλιν καὶ ἀκολουθήσουν, συγχύσεις καὶ ἄλλα·

ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΝ ΚΟΤΣΑΜΠΑΣΙΔΩΝ

1821. Ἰουλίου ἁ. Βρυσάκια.

Διὰ τοῦ παρόντος συμφωνητικοῦ γράμματος, γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ Καπετὰν Ἀλέξανδρος Ναύαρχός μας τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, καὶ ἡμεῖς οἱ προεστῶτες τῆς νήσου Εὐρίπου, ἀποφασίσαμεν συμφώνως ὅλοι καὶ ἐδιορίσαμεν πρῶτον καπετάνιον τοῦ στρατεύματος, τὸν Κ. Ἀγγελῆ Λημνιώτην νὰ μαζεύσῃ ὅλους τοὺς στρατιώτας μικροὺς καὶ μεγάλους, ἔπειτα διορίζομεν τὸν Κ. Γιαννιὸν Καμαρούλην καὶ Κ. Γεώργιον Χαλκιώτην, καὶ Κ. Κῶτζον Χασάπην, καὶ Κ. Ν. Ζαγόριον Καπεταναίους καὶ Κ. Βερούσην Μουζανάν, νὰ ἐρωτοῦν τὸν Κ. Ἀγγελῆν πρῶτον καὶ νὰ συμβουλεύωνται μετ' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν νὰ ἀναφέρουν ὅλα τὰ πράγματα· οἱ ἐπίλοιποι Καπεταναῖοι νὰ ὁρίζουν τὰ παλληκάρια των, ἡ παιδεία ὅμως διὰ τὰ σφάλματα τῶν παλληκαρίων, νὰ γίνεται διὰ μέσον τοῦ Καπετὰν Ἀγγελῆ. Διὰ τὰ μεγάλα σφάλματα νὰ ἐρωτοῦνται ὅλοι οἱ Καπεταναῖοι καὶ ἔτσι νὰ παιδεύεται ὁ πταίστης, εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Κ. Ἀγγελῆ. Μὲ τὴν γνώμην ὅλων τῶν Καπεταναίων, τὴν βοῦλλαν τὴν δίδομεν τοῦ Καπετὰν Ἀγγελῆ μὲ τὴν γνώμην ὅλων τῶν Καπεταναίων νὰ βουλώνῃ εἰς ὅτι καλέσῃ ἡ χρεία, εἰ δὲ καὶ παραβῇ κανεὶς τῶν Καπεταναίων κανὲν ἀπὸ αὐτὰ τὰ διωρισμένα νὰ παιδεύεται διὰ μέσου τοῦ Καπετὰν Ἀλεξάνδρου, τὸν ὁποῖον γνωρίζομεν πρῶτον εἰς τὸ νησὶ τῆς πατρίδος μας, ἐπειδὴ μᾶς διαφεντεύει καὶ μᾶς νουθετεῖ ὡς κοινὸς πατὴρ εἰς κάθε περίστασιν. Ὅθεν καὶ βεβαιοῦμεν καπεταναῖοι καὶ προεστοὶ μὲ τὰς ὑπογραφάς μας.

(Αἱ ὑπογραφαὶ τοῦ καθενὸς ὡς κάτωθεν):

Καπετὰν Ἀλέξανδρος Δ Κριεζῆς. *Ὑδραῖος καὶ Ἀρχηγός.*

Ἀγγελῆς Νικολάου.	ὑπόσχομαι
Καπετὰν Γιαννιός	»
Καπετὰν Γιώργης.	»
Καπετὰν Ν. Ζαγορήσιος.	»
Καπετὰν Κῶτζος.	»

Οἱ προεστοί.

Ἀργύριος Παιζᾶ.	βεβαιόνω
Ἰωάννης Χ. Σωτήρη.	»
Ν. Βαλάντος.	»
Κωνσταντῆς Ἰωάννου	»
Πρωτόπαπας ἀπὸ Ὄρους.	»
Παπᾶ Ἰωακεὶμ Γεροντιανός.	»
Δημήτριος Ἀναγνώστου.	»
Νικόλαος Κώστα.	»
Γεωργάκης Μπάλας	»
Νικόλαος Ταραφιλῆς.	»

Ἤρχισαν νὰ ἔμβουν εἰς τάξιν, καὶ εἰς τὰς 8 Ἰουλίου ἐβγῆκαν οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ μέρος τῆς Εὐρίπου καὶ ἦλθον εἰς ἀπάντησίν μας, ἐβγῆκα ἔξω ὁ ἴδιος μὲ τοὺς συνειθισμένους ναύτας μου, 40· ἤρχισεν ὁ πόλεμος ξηρᾶς καὶ θαλάσσης ἀπὸ τὰς 9 ἕως εἰς τὰς 5 μετὰ μεσημβρίαν πεισματωδῶς, καὶ ἐπῆραν πάλιν τὰ χαϊμένα οἱ Ἀγαρηνοί· ἐλαβώθησαν ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μου 15.

Περάσαντας τέσσαρας πέντε ἡμέρας, ἔφυγαν τρεῖς Ῥωμαῖοι ἀπὸ μέσα τῆς Εὐρίπου· μοῦ τοὺς ἔφεραν εἰς τὸ πλοῖον· ἐρωτῶντός τους διὰ τὸν πόλεμον, [ὅπου] ἐκάμαμεν μᾶς εἶπον, ὅτι ἐσκοτώθησαν 5 ἀπὸ τὰ κανόνια τοῦ Ὀρδίου καὶ 15 ἀπὸ τὴν ψηλὴν μπαταρίαν καὶ 2 καβαλλαρέοι· ὅλοι 20 καὶ 17 λαβωμένοι.

Εἰς τὰς 19 ἰδίου πάλιν μᾶς ἦλθαν οἱ ἀγάδες· ἦτο μαζὺ καὶ ὁ Ὀμὲρ Μπέης καὶ ἤρχισεν ὁ πόλεμος ἀπὸ τὰς 10 ἕως εἰς τὰς 4 μετὰ μεσημβρίαν· ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μου ἐσκοτώθησαν 8 καὶ 21 λαβωμένοι. Καὶ εἰς τὰς 25 ἰδίου ἔφυγεν ὁ γραμματεὺς τοῦ Ρεσὶτ Μπέη μὲ ἄδειαν τοῦ ἰδίου καὶ μὲ τὸν ἐπαρουσίασαν· ἄνθρωπος μὲ εὐγένειαν· μᾶς εἶπεν ὅτι ἐσκοτώσαμεν ἕνα πρῶτον ἐξάδελφον, παλληκαρᾶν καὶ καλὸν πολεμάρχον τοῦ Ὀμὲρ Μπέη· τὸ κανόνι τοῦ πλοίου τὸν ἔκοψεν εἰς τὴν μέσην· καὶ ἄλλους 8 ἀπὸ τὸ Ὀρδὶ μὲ τὰ

1. Τέχνην. 2. Σφάλμα. 3. Κακότροποι. 4. Ἐπαγγέλματα.

1. Παρελήφθη φράσις ἐκφραστικωτάτη ἀλλά... ὑπερκαμβρώνειος.

μπάλα - μιστράλια καὶ 22 ἀπὸ τὸ ψιλὸ μουσκέτο, ὅπου καὶ ἐπῆραν μεγάλον φόβον.

Καὶ εἰς τὰς 29 ἐβγῆκαν ἄλλοι 5 Ρωμαῖοι καὶ μᾶς εἶπον, ὅτι ὁ Ὁμὲρ Μπέης ζητῶν νὰ ἐβγάλῃ ἓν πλοῖόν του, διοικούμενον ἀπὸ τὸν Βισβίζην ἀπὸ τὸ γεφύρι ξεσαβούρωτον δένοντας ἄδεια βουτσιὰ καὶ μὲ τριακοσίους ναύτας καὶ στρατιώτας νὰ ἔβγῃ μέσα τοῦ γεφυρίου διὰ νὰ ἔλθῃ νὰ μᾶς πολεμήσῃ ἢ νὰ μᾶς πιάσῃ ἂν ἠμπορέσῃ διὰ νὰ παστρέψῃ τὴν Εὔριπον, τοῦ παρουσιάζονται οἱ δύο Τοπιτσίδες ὁ Ἀναστάσιος Τζανῆς καὶ Ἰωάννης Καριστινὸς καὶ πέφτουν εἰς τοὺς πόδας του λέγοντας:

— Μπέη μου τί γυρεύεις νὰ κάμῃς; δὲν εἰμποροῦμεν ἡμεῖς, μὲ τέτοιο πλοῖον, νὰ προβαρισθῶμεν μὲ τὸν Ὕδραῖον, ὅτι εἶναι ἀπὸ τὰ μεγάλα πλοῖα τῆς Ὕδρας καὶ εἰμποροῦμεν νὰ χαθῶμεν ὅλοι μας καὶ τότες εἰμπορεῖ νὰ κάμῃ ἐκεῖνο ὅπου ζητεῖ· ἂν χαθῇς ἡ ἐνδοξότης σου βέβαια θέλει κάμῃ ἐκεῖνο ὅπου ζητεῖ· καὶ ἔτσι ἔμεινεν.

Ἡμεῖς ὅμως ἐλάβομεν πολὺ σεκλέτι εἰς τοῦτο, ὅπου δὲν τὸν ἄφησαν· καὶ ὑπομονὴ ὅτι δὲν ἦτο γραπτόν.

ΓΡΑΜΜΑ ΑΝΘΙΜΟΥ ΓΑΖΗ

25 Ἰουλίου 1821. Σκόπελος.

Περιπόθητέ μοι φίλε κ. Καπετὰν Ἀλέξανδρε ἐν Κυρίῳ εὐχόμενός σε, σὲ ἀσπάζομαι τὸν Ἑλληνικὸν ἀσπασμόν.

Πρὸ ἡμερῶν ἔλαβον τὸ ἠγαπητόν μοι γράμμα σου καὶ ἐχάρην μεγάλως διὰ τὴν ὑγείαν σου· δὲν σοὶ ἀπεκρίθην εὐθὺς ἐξ αἰτίας μιᾶς μικρᾶς ἀσθενείας, τὴν ὁποίαν ἔπαθον ἀπὸ τὰς πολλάς μου κακοπαθείας. Ἔλαβον ἑπομένως διὰ τῶν ἐφόρων τοῦ Ξηροχωρίου καὶ τὰ εἴκοσι κοιλὰ σιτάρι τὰ ὁποῖα ἡ γενναία καὶ Ἑλληνική σου ψυχὴ μοὶ ἔστειλε, διὰ τὸ ὁποῖον μοὶ ὑπεχρέωσας μεγάλως, ἐπειδὴ καὶ εὑρέθην ἄκρως στενοχωρημένος καὶ διὰ τοῦτο σὲ χρεωστῶ ἀθάνατον εὐχαριστίαν. Ἔφυγα, φίλε, ἀπὸ τὴν πατρίδα μου κυνηγούμενος καὶ ἀπὸ τοὺς τυράννους Τούρκους καὶ ἀπὸ τοὺς Τουρκολάτρας, καὶ ἀφ' οὗ ἦλθον ἐδῶ τὴν δευτέραν ἡμέραν, τὴν νύκτα ἐκάη τὸ ὀσπίτιον, ὅπου ἤμουν φιλοξενούμενος καὶ ἐβγῆκα γυμνὸς ἀπὸ μίαν τρύπα καὶ ἄλλο δὲν ἐγλύτωσα ἀπὸ 8,000 γροσίων πράγματα καὶ ὀλίγα μετρητὰ ὅπου εἶχον, παρὰ μόνον τὴν ζωήν μου. Μετὰ δύο ἡμέρας ἔμαθον ὅτι ὁ Μητροπολίτης τῆς Λαρίσσης ὁ Ἀγιουτάντες[1] τοῦ Μαχμοὺτ Πασᾶ ἐπῆγεν εἰς τὴν πατρίδα μου, ταῖς Μηλιαῖς, καὶ ἀφ' οὗ ἄνοιξεν τὴν βιβλιοθήκην μου, ἡ ὁποία εἶχεν ὑπὲρ τὰς 10,000 βιβλία, ἐπῆρεν ὅσα τῷ ἤρεσαν τὰ δὲ λοιπὰ τὰ ἅρπαζαν οἱ κακοί, καὶ δὲν ἄφησαν μέσα εἰς ἓν μεγαλοπρεπὲς κτίριον τοῦ σχολείου μας, μήτε βιβλίον, μήτε φύρεμα, μήτε ἄλλο τι, ὥστε καὶ ταῖς κλειδωναῖς ἔβγαλαν οἱ ἀπάνθρωποι καὶ Τουρκόφρονες· σὲ ἀφήνω λοιπὸν νὰ στοχασθῆς εἰς ποίαν ἀδημονίαν κατήντησα, ἐλπίζω ὅμως νὰ ἐκδικηθῶ· ὑπομονή. Ὡς πρὸς τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος μου αὐτὰ εἶνε μικρὰ θυσία.

Διὰ τὴν πατρίδα, φίλε, πρέπει τινὰς νὰ θυσιάζῃ τὸ πᾶν, ἐπειδὴ καὶ ὅταν ἡ πατρὶς ἐλευθερωθῇ, καὶ ἐν ἡσυχίᾳ ζῶμεν, καὶ ἀπολαμβάνομεν τὰ καλά της, καὶ φαινόμεθα καὶ γένος εὐγενὲς καὶ ἐλεύθερον μεταξὺ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης.

Τὰ δίκαια τοῦ γένους μας εἶνε πολλὰ καὶ μεγάλα τὰ ὁποῖα μᾶς παρακινοῦσι διὰ νὰ καταδιώξωμεν τὸν τύραννον ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς τόπους τῆς Ἑλλάδος, τοὺς ὁποίους κατεμίανεν ὁ ἀσεβὴς μὲ τὰς ἀδικίας του. Ἔντεινε, φίλε, καὶ κατευοδοῦ· θριαμβεύε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, κτύπα ὅσον δύνασαι, παρακίνει τοὺς ἰδικούς μας πρὸς ἡρωϊσμόν, καὶ ἡ πατρὶς θέλει σὲ στεφανώσῃ μὲ δάφνας.

Μοὶ γράφεις, φίλε, νὰ ἔλθω εἰς Λίμνην, καὶ τὸ ἠγάπων, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ προσμένω γράμματα ἀπὸ τὸν πρίγκιπα Ὑψηλάντην, στέκομαι ἐδῶ διὰ νὰ ἰδῶ τὸν διορισμόν του καὶ πάλιν σὲ γράφω. Τὰ τοῦ Κλήρη καλῶς ἔγιναν. Αὐτὸς ἦτον διωρισμένος νὰ ἔλθῃ μόνον εἰς ἐμὲ μὲ γράμματα καὶ ἐδῶθεν νὰ ὑπάγῃ εἰς Πελοπόννησον, καὶ ἔφυγε χωρὶς νὰ ἔλθῃ νὰ τοῦ δώσω τὴν ἀπόκρισιν, ὥστε ἐβιάσθηκα νὰ στείλω ἄνθρωπον εἰς τὸν πρίγκιπα.

Ἐγὼ ἀκούων τὰς ἀνδραγαθίας σου καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ζῆλόν σου, χαίρομαι. Περὶ τοῦ μπαρουτίου, ὅπου εἴχομεν εἰς Σκίαθον, ἐδώκαμεν τὸ πληρεξούσιον εἰς τὸν Καπετὰν Σταῦρον διὰ νὰ τὸ παραλάβῃ, ὁ ὁποῖος μένει ἐδῶ προσμένοντας καθ' ὥραν νὰ μάθωμεν τὸ τέλος τῆς Τουρκικῆς Φλότας, περὶ τῆς ὁποίας ἕως τώρα ἔχομεν εἴδησιν, ὅτι ἀπὸ 36 καράβια ἔμειναν μόνον 4, τὰ δὲ λοιπὰ τὰ κατέκαυσεν ὁ Ἑλληνικός μας στόλος. Σήμερον ἢ αὔριον μᾶς ἔρχεται Σκαμπαβία ἀπὸ Ψαρὰ καὶ ἐάν τι μάθωμεν βέβαιον σοὶ τὸ φανερώνομεν. Τὰ τῆς Κασσάνδρας ὑπάγουν καλά. Γράμματα ἀπὸ Σέρας φανερώνουν, ὅτι τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων τὰ στρατεύματα τῆς Σερβίας ἦτον εἰς τὸ Γριάσι καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἐμβῆκε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς Ἀνδριανούπολιν· τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἀπὸ γράμματα Τουρκικὰ τῆς Αἴνου τὰ ὁποῖα μετέφρασαν εἰς τὸ Ὅρος. Οἱ Θεσσαλονικεῖς ἔχουν μέγαν φόβον· τοὺς ἔπιασαν καὶ αὐτῶν γράμμα πλὴν δὲν ἐμάθαμεν ἀκόμη τί περιέχουσιν. Οἱ Σκοπελῖται σὲ ἔχουν εἰς μεγάλην ὑπόληψιν καὶ σὲ παρακαλοῦν νὰ σωφρονίσῃς ὀλίγον τοὺς Τρικεριῶτας.

Σὲ εὔχομαι, φίλε, ὅλα τὰ ἀγαθά. Ὑγίαινε.

Ὁ φίλος

Ἀνθιμος Γαζῆς.

Τὴν 30 ἰδίου ἔλαβον, τὴν 2 Αὐγούστου ἀπεκρίθην.

(Ἕπεται συνέχεια.)

---

7. Ὑποστηρικτής.

ΟΛΓΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ ΕΝΩ

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

[Συνέχεια].

Εἰς δευτέραν ἐπιτακτικωτέραν διαταγὴν τοῦ πρίγκιπος ὁ ξενοδόχος ἐξῆλθε σπεύδων, ἵνα μεταβῇ παρὰ τῷ ἐκκλησιάρχῃ τῆς «Παναγίας τοῦ Φόβου» καὶ συνεννοηθῇ μετ' αὐτοῦ περὶ τῶν ὅρων, ὑφ' οὓς οἱ δύο περιηγηταὶ θὰ συγκατελέγοντο μετὰξὺ τῶν προνομιούχων ἀκροατῶν.

Ἐν τούτοις ὁ Βαρίνσκυ περιέτρεχε μεγάλοις βήμασι τὸν θάλαμον οὐδεμίαν προφέρων λέξιν, φέρων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἀπομακρύνων ἐξ αὐτοῦ τὴν πυκνὴν του κόμην διὰ κινήματος ἀποτόμου καὶ ἀνυπομόνου.

Ὁ πτωχός μου ἐξάδελφος, ὅστις οὐδέποτε εἶχεν ἴδῃ αὐτὸν ἐν παρομοίᾳ καταστάσει προσεπάθει ματαίως νὰ τὸν καταπραΰνῃ.

— Ἰδού, τῷ ἔλεγε, πῶς βλάπτεις τὸν ἑαυτόν σου. Παραφέρεσαι ἄνευ αἰτίας, ἄνευ λόγου, καὶ πλάττεις ἐλπίδας τρελλάς, τῶν ὁποίων ἡ ἀπώλεια θὰ σὲ πικράνῃ πάλιν.

— Ἄφες με λοιπόν! ἀπεκρίθη ὁ Βαρίνσκυ ἁρπάζων αὐτὸν ἐκ τοῦ βραχίονος διὰ χειρὸς ἰσχυρᾶς ὡς ὁ χάλυψ. Μὲ γνωρίζεις ἀπὸ δεκαετίας. Μὲ εἶδες ποτὲ νὰ παραφερθῶ ἄνευ αἰτίας; Ἐπλάσθην ἀπὸ ψυχρὸν μέταλλον καὶ δὲν θερμαίνομαι τόσον εὐκόλως. Ἀλλ' ἐν ἐμοί, ὅτε ρέει ἡ λάβα, καίω ὅλος, ὡς βλέπεις, ἐὰν δὲ προαισθήματα ὡς αὐτὰ μὲ ἀπατήσωσι δὲν θὰ πιστεύσω πλέον εἰς οὐδέν.

Ἐν τοῖς λόγοις τοῦ πρίγκιπος ὑπῆρχε τοσαύτη δύναμις ἐνεργείας καὶ πίστεως, ὥστε ὁ Τόμσκυ ἐξεπλάγη. Τοιαύτη δὲ εἶναι τῆς πεποιθήσεως ἡ ἀνταμοιβή, νὰ τὴν συμμερίζωνται.

— Αἴ! καλά· καὶ ἔπειτα; ἠρώτησεν· καὶ ἂν ἦτο αὐτή;

— Ὦ! Ὄχι ὑποθέσεις, παρακαλῶ. Αὐτὴ εἶναι. Τὸ αἰσθάνομαι, τὸ γνωρίζω, τὸ βεβαιῶ!

— Αἴ καλά! Μάλιστα, αὐτὴ εἶναι! Τὸ παραδέχομαι, τὸ ἐπιθυμῶ καὶ ἐγώ. Ἀλλὰ ποῦ θὰ σὲ φέρῃ τοῦτο; Σκέπτεσαι νὰ ἁρπάσῃς μίαν μοναχὴν ἐκ τοῦ μοναστηρίου; Σκοπεῖς νὰ τὴν καταδιώξῃς διὰ τοῦ ἔρωτός σου μέχρι τοῦ ἐσχάτου ἀσύλου τῆς εἰρήνης; Θὰ ἐτόλμας νὰ ρίψῃς τὰς φλόγας σου ἐπὶ τῆς ψυχρανθείσης ταύτης τέφρας; Ἔσο λοιπὸν ὀλίγον λογικὸς ἐὰν δύνασαι, καὶ εἰπέ μοι ἄνευ παραφορῶν τί ἀξιοῖς νὰ πράξῃς.

— Αἴ! Θεέ μου, νομίζεις ὅτι τὸ ἠξεύρω καὶ ἐγώ; Δὲν ἐσκέφθην, δὲν δύναμαι νὰ σκεφθῶ· ἡ κεφαλή μου φλέγεται, οἱ μήνιγγές μου κτυπῶσι, τὰ νεῦρά μου παράσσονται, τὸ αἷμά μου βράζει ἐντὸς τῶν φλεβῶν μου. Ὑποθέτεις ὅτι εἶμαι τριάκοντα ὀκτὼ ἐτῶν, Τόμσκυ; Ἀπατᾶσαι: Εἶμαι εἴκοσι μόνον! Καὶ αὐτὰ τὰ εἴκοσι συνοδεύονται ὑφ' ὅλης τῆς ποιήσεως καὶ τῆς ζέσεως, ὑφ' ὅλων τῶν ρεμβασμῶν, τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν πόθων τῆς τρελλῆς νεότητος... Ἐὰν ἐγνώριζες πόσον ὑπέφερα ἀπὸ δύο, ἀπὸ τεσσάρων ἐτῶν δι' ἐκείνην! Ἤδη θέλω τὴν ἀνταμοιβήν μου. Θέλω νὰ ἀγαπηθῶ... Θέλω νὰ γείνω εὐτυχής! Δὲν νομίζεις λοιπόν, σύ, τοὐλάχιστον, ὅτι εἶμαι ἄξιος τούτου;

— Καὶ σὺ λοιπὸν νομίζεις ὅτι πρέπει νὰ εἶναι τις ἄξιος διὰ νὰ ἐπιτύχῃ;

Ἡ μικρὰ αὕτη φιλονικεία διεκόπη ὑπὸ τοῦ ξενοδόχου, ἐρχομένου νὰ ἀναγγείλῃ ὅτι κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ δύο θέσεις ὀλίγον ἀκριβὰς ἀληθῶς, ἀλλὰ θαυμασίας, ἐν ἰδιαιτέρῳ τινὶ θρανίῳ.

— Καὶ πότε πρέπει νὰ ὑπάγωμεν; ἠρώτησεν ὁ Τόμσκυ.

— Ἔπρεπε νὰ εἴμεθα ἤδη ἐκεῖ! ἀπεκρίθη ὁ ἀνυπόμονος πρίγκιψ.

Ὁ ξενοδόχος τοὺς ὡδήγησε τότε μέχρι τῆς θύρας τοῦ ναοῦ καὶ τοὺς παρέδωκεν εἰς τὰς εὐλογημένας χεῖρας τοῦ ἐκκλησιάρχου, ὅστις διαγκωνίζων τὸ συνωστιζόμενον πλῆθος τοὺς εἰσήγαγεν ἀσφαλῶς μέχρι τῆς δι' αὐτοὺς προσδιωρισμένης θέσεως.

Ἡ ἀκολουθία δὲν εἶχεν ἀρχίσῃ ἔτι· ἀλλὰ πάντες κατείχοντο ὑπὸ ἀνυπομονησίας· μεθ' ὅλην δὲ τὴν εὐλάβειαν τῶν ὀρθοδόξων ἦτο καταφανὲς ὅτι τὰ βλέμματα πάντων ἦσαν ἐστραμμένα πρὸς τὴν διὰ βαρέως παραπετάσματος καλυπτομένην κιγκλίδα, ἥτις ἐχώριζε τὰς μοναχὰς ἀπὸ τὸ λοιπὸν πλῆθος. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν, ἥτις ἐφάνη μακρὰ ὡς αἰὼν εἰς τὸν Παῦλον Βαρίνσκυ, ἠκούσθησαν ὄπισθεν τῆς μυστηριώδους κιγκλίδος, δι' ἧς τόσα βλέμματα προσεπάθουν νὰ διεισδύσωσι τὰ προανακρούσματα τῆς πλουσίας καὶ μεγαλοπρεποῦς ἐκείνης ἁρμονίας, δι' ἧς τὸ ὄργανον πληροῖ τοὺς θόλους τῶν ναῶν. Παρευθὺς δὲ φωναὶ ἠκούσθησαν ψάλλουσαι τὰς συγκινητικὰς μελῳδίας τῆς Ἑλληνικῆς λειτουργίας.

— Δὲν εἶναι αὐτή! ἐψιθύρισεν ὁ πρίγκιψ κλίνων πρὸς τὸν Τόμσκυ τὴν ἀποθαρρυνθεῖσαν κεφαλήν του.

— Ἄκουσε! Ὅλοι λέγουσιν ὅτι δὲν εἶναι αὐτή. Παρατήρησον καλλίτερα, ἀναμένουσιν.

Ἡ παρατήρησις τοῦ Τόμσκυ ἦτο ὀρθοτάτη. Τὸ ἀκροατήριον ὁλόκληρον ἐφαίνετο ἀναμένον, ὅπως αὐτὸς ὁ Βαρίνσκυ, ἡ δὲ ἔκφρασις ἑκάστης φυσιογνωμίας ἐδήλου σαφῶς: Αὐτὰ δὲν εἶνε τίποτε· ἡ ὥρα δὲν ἦλθεν ἀκόμη.

Τέλος, ὅτε μικραί τινες ψαλμῳδίαι καὶ εὐχαὶ προητοίμασαν τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν εἰς συγκινήσεις ἰσχυροτέρας καὶ ἀπολύτως θρησκευτικάς, οἱ βαρεῖς τοῦ ὀργάνου ἦχοι κατέστησαν ἀσθενέστεροι, ῥίγος ἡδονῆς διέδραμε τὸ μεμαγευμένον ἤδη πλῆθος, παρευθὺς δὲ ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς σιγῆς ὑψώθη μία φωνή. Ἡ φωνὴ αὕτη ἀληθῶς δὲν ἦτο ἀνθρωπίνη. Ἐνόμιζες ὅτι προήρχετο ἐκ χοροῦ ἀοράτων Σεραφεὶμ ψαλλόντων ἐν μέσῳ τῆς δόξης τοῦ παραδείσου τὸν ἐπινίκιον ὕμνον τοῦ Ὑψίστου. Κατήρχετο ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἀνήρχετο πάλιν εἰς αὐτὸν φέρουσα μετ' αὐτῆς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροωμένων. Ἤρκεσεν εἰς τόνος, ὅπως ὁ Βαρίνσκυ μὴ ἔχῃ πλέον οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν. Ἦτο βέβαιος. Ἤκουε τὴν Ὄλγαν. Ἐκείνην, ἣν τόσον ἠγάπησεν, ἣν τόσον ἠγάπα ἔτι, ἐκείνην, ἥτις ἀπὸ τριετίας ἦτο ἡ διαρκὴς σκέψις του, ἣν ἔκτοτε ἐπιμόνως ἀνεζήτει ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ρωσσίαν, τὴν εὗρε τέλος, ἦτο ἐκεῖ, πλησίον του· ἐχωρίζοντο μόνον ὑπὸ κινητοῦ παραπετάσματος, ὅπερ ἐν παιδίον ἠδύνατο νὰ σχίσῃ, ὑπὸ κιγκλίδος, ἣν εὐκολώτατα αἱ στιβαραί του χεῖρες θὰ διέσειον... Ἀλλ' ἐὰν τὸ ὁλικὸν πρόσκομμα ἦτο ἀσήμαντον, τὸ ἠθικὸν ὅμως ἦτο σπουδαῖον.

Παρὰ τῇ κιγκλίδι ἐκείνῃ πρὸ τοῦ παραπετάσματος διέκρινεν ἱστάμενα ὄρθια μὲ τὴν ἀστραπὴν ἐν τῷ βλέμματι, τὸν κεραυνὸν ἐν τῇ χειρὶ τὰ δύο μεγάλα τῆς αὐτοκρατορίας συνθήματα. «Τὴν Πίστιν καὶ τὴν Ὑπακοήν.» Πανταχοῦ θὰ ἐθεωροῦντο ταῦτα ὡς ἐπικίνδυνοι ἐχθροί: ἐν Ρωσσίᾳ ἦσαν φοβεροί, ἀμείλικτοι καὶ πᾶς ἄλλος πλὴν τοῦ Παύλου Βαρίνσκυ θὰ ἐκλονίζετο ἐνώπιον αὐτῆς. Ὁ Βαρίνσκυ ὅμως ἀνηγέρθη ἀγέρωχος πρὸ τοῦ φοβεροῦ κωλύματος καὶ ἠσθάνθη διπλασιαζομένην τὴν δύναμίν του. Αὐτὸς νὰ παραιτηθῇ τοῦ σκοποῦ του ἐν ὥρᾳ, καθ' ἣν ἀπροσδόκητος σύμπτωσις τὸν ἐβοήθει νὰ ἐπανεύρῃ τὴν Ὄλγαν, ἐν ὥρᾳ, καθ' ἣν ἠδύνατο τέλος ν' ἀμειφθῇ ἡ σταθερότης του. Ἦσαν ὅμως τόσον σπουδαῖαι αἱ περιστάσεις, ὥστε ὤφειλε νὰ βαδίσῃ μετὰ φρονήσεως. Αἱ ἰδέαι αὗται ἐγεννῶντο ἐν τῷ νῷ τοῦ πρίγκιπος ἄνευ τῆς τάξεως καὶ τῆς ἠρεμίας ἐκείνης, ἣν ἡ σκέψις μόνον δύναται νὰ παράσχῃ. Ἦσαν ὅμως δι' αὐτὸν ἀποτέλεσμα μᾶλλον ἐνστίκτου, διότι νὰ σκεφθῇ δὲν ἠδύνατο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν. Πολλαὶ συγκινήσεις, καὶ συγκινήσεις ζωηρόταται κατελάμβανον αὐτὸν συγχρόνως. Ἡ μελῳδικὴ φωνὴ τὸν ἐτάρασσεν ἐπερ ποτὲ πλειότερον, καὶ ἀνεγνώριζεν, ἤκουε τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἥτις τόσον τὸν εἶχε μαγεύσει καὶ ἧς ἀπὸ τόσου χρόνου ἐστερεῖτο· ἦτο ἡ αὐτὴ πάντοτε φωνή! Ἀλλ' ἐν τούτοις διέκρινε μεταβολάς τινας, αἵτινες τῷ ἐπροξένουν τρόμον: εἶχε καταστῆ ἄψυχος οὕτως εἰπεῖν. Ἐκεῖνο, ὅπερ ὑπῆρξε δι' αὐτόν, ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ τὸ μέγιστον τῶν θελγήτρων, ὁ παθητικὸς παλμὸς τῆς φωνῆς της, ὃν δὲν ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ χωρὶς νὰ τὸν αἰσθανθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ του, ὁ τρυφερὸς ἐκεῖνος τόνος, τὸ σφρῖγος τῶν νεύρων, οὐτινος ἡ καλλιτέχνις δὲν εἶχε συναίσθησιν, ἀλλ' ὅπερ ἤγειρεν ἀρρήτους συγκινήσεις εἰς τὸν ἀκούοντα, ὅλα ταῦτα δὲν ὑπῆρχον πλέον· εἶχεν ἀπεκδυθῇ αὐτῶν καὶ ἀπὸ ἰδιοτήτων εὐτελῶν, γηΐνων, αἵτινες θὰ ἔβλαπτον ἴσως τὴν ἐντύπωσιν, ἣν ἐπόθει νὰ παραγάγῃ. Ὁ Βαρίνσκυ ἐγνώριζε τὴν φωνὴν τῆς καρδίας, τῶν αἰσθήσεων: ἤδη ἤκουε τὴν φωνὴν τῆς ψυχῆς. Ἀλλ' ἠρώτα ἑαυτὸν διὰ ποίων σκληραγωγιῶν καὶ ὀδυνῶν ἐνδομύχων ἡ Ὄλγα εἶχεν οὕτω μεταμορφωθῇ. Ἀνεγνώριζεν ἐκεῖ τὴν ἐπικίνδυνον εἰς τὰ ὄμματά του ἐπήρειαν τοῦ μοναχικοῦ μυστικισμοῦ, ὅστις καταστρέφει ἀνὰ ἓν ὅλα τὰ ἔνστικτα τῆς φύσεως, ἵνα προσφέρῃ τῷ Θεῷ νέον πλάσμα ὅλως διάφορον ἐκείνου, ὅπερ αἱ χεῖρές του ἔπλασαν. Ἐσκέπτετο καὶ δικαίως ἴσως ὅτι ἀπομακρυνομένη ἡ Ὄλγα τῶν ἐπιγείων, ἀπεμακρύνετο σύναμα καὶ αὐτοῦ καὶ ὅτι ὅσον ἐπλησίαζε πρὸς τὸν οὐρανόν, τόσον ἔφευγε μακρὰν τοῦ ἔρωτός του.

Ἡ δόκιμος ἔψαλλεν ἐπὶ μακρὸν χωρὶς νὰ φοβηθῇ μὴ κουρασθῇ, ὡς γυνὴ ἥτις ἐργάζεται ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ τῶν ἀκροατῶν της καὶ ἥτις δὲν φείδεται τοῦ μέλλοντος τῆς φωνῆς της. Ἡ ἑσπερινὴ ἀκολουθία ἐπερατώθη, τὸ δὲ πλῆθος ἀπεσύρθη ἤρεμον καὶ βαθέως συγκεκινημένον.

— Ἀληθῶς εἶναι μεγάλη καὶ ἔξοχος ἀοιδός! εἶπεν ὁ Τόμσκυ θίγων διὰ τοῦ δακτύλου τὸν βραχίονα τοῦ πρίγκιπος, ὅστις ἵστατο εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα.

— Ναί! ἔχεις δίκαιον: ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀοιδὸς εἶναι ἔξοχος, ἡ γυνὴ ὑπερβαίνει εἰς τὰ θέλγητρα τὴν καλλιτέχνιδα!

Ὁ ἐκκλησιάρχης, μετὰ τοῦ ὁποίου ὁ ξενοδόχος εἶχε διαπραγματευθῇ τὴν εἴσοδον τῶν δύο ταξειδιωτῶν, παρατηρῶν ὅτι οὗτοι μόνον ἔμεινον ἀκόμη ἐν τῷ ναῷ καὶ ὅτι δὲν ἐσκέπτοντο νὰ ἐξέλθωσιν, ἐπλησίασε καὶ κύπτων ταπεινῶς τὴν κεφαλήν, τοὺς εἰδοποίησε μετ' ἀπείρων ὑποκλίσεων, ὅτι πᾶσαι αἱ τῆς ἡμέρας ἀκολουθίαι εἶχον τελεσθῇ καὶ ὅτι ἐὰν τῷ ἐπέτρεπον θὰ ἔκλειε πλέον τὰς θύρας τῆς ἐκκλησίας.

Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἶχε τὴν ἰδιάζουσαν φυσιογνωμίαν, ἣν παρουσιάζουσι συνήθως οἱ κατώτεροι λειτουργοὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑπηρεσίας: ἀνεξήγητόν τι κράμα ὑποπτου ταπεινώσεως, πονηρίας, ὑπουλότητος καὶ δειλίας. Ρίψας ἓν βλέμμα βραχὺ ἐπὶ τῶν δύο ξένων, βλέμμα, ὅπερ ἐταμάτησε πλειότερον ἐπὶ τοῦ πρίγκιπος, τῷ ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου μικρὸν χάρτην χειρόγραφον τοιχοκολλημένον παρὰ τὴν θύραν τῆς εἰσόδου.

— Ἰδού, εἶπε, μετὰ τοῦ συχνοῦ καὶ ἀνησύχου ἐκείνου βλεφαρισμοῦ, ὃν παρατηρεῖ τις εἰς τὰ νυκτόβια πτηνά, ἰδοὺ τὸ ὄνομα ἐκείνης, ἥτις μίαν ἡμέραν θὰ εἶναι τὸ ἀγλάϊσμα τοῦ μοναστηρίου.

Ὁ Βαρίνσκυ ἔλαβεν ἢ μᾶλλον ἥρπασεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἐκκλησιάρχου τὴν λαμπάδα, ἣν ἐκράτει, καὶ ὑπὸ τὴν καπνώδη λάμψιν της ἀνέγνω τὰς ἑξῆς γραμμάς, αἵτινες ἦσαν καλλιγραφικώτατα γεγραμμέναι:

«Κατὰ διαταγὴν τῆς Α. Π. τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ Κιέβου, καθιστῶμεν γνωστὸν τοῖς ἐνδιαφερομένοις, ὅτι ἡ δεσποινὶς Ὄλγα Βολγίν, — σήμερον δόκιμος ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς «Παναγίας τοῦ Φόβου», — εἶναι ἑτοίμη νὰ λάβῃ τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα καὶ ὅτι παρακαλεῖ, περατωθείσης τῆς προθεσμίας, νὰ τῇ δοθῇ ἡ ἀ-

δεια, ὅπως ἀπαγγείλῃ τὴν ἰσόβιον ὁμολογίαν της τὴν προσεχῆ Τετάρτην 15 τρέχοντος. Ὅστις γνωρίζει κώλυμά τι εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτης, προσκαλεῖται νὰ τὸ ἀνακοινώσῃ εἴτε εἰς τὴν ἡγουμένην τοῦ ρηθέντος μοναστηρίου, εἴτε εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Πανιερωτάτου Ἀρχιερέως.»

«Κιέβον τῇ 9 Ὀκτωβρίου 18....»

Ἡ ταραχή, ἥτις ἐπῆλθεν ἐπὶ τῆς νευρικῆς καὶ πλήρους πάθους φυσιογνωμίας τοῦ Βαρίνσκυ, θὰ ἐφόβιζε τὸν φίλον του. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἔχων τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸν τοῖχον ἠδυνήθη νὰ κρύψῃ τὰ διάφορα αἰσθήματά του καὶ ὁ Τόμσκυ δὲν εἶδεν ἢ τὴν ἔκφρασιν ἰσχυρᾶς θελήσεως. Εἶχε λάβῃ πράγματι τὴν ἀπόφασιν ἀντὶ παντὸς κινδύνου, ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του. Δοὺς χρυσοῦν νόμισμα τῷ ἐκκλησιάρχῃ ἔλαβε τὸν φίλον του ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ ἀμφότεροι ἠκολούθησαν τὴν πρὸς τὸ ξενοδοχεῖον ἄγουσαν, χωρὶς οὐδὲ λέξιν ν' ἀνταλλάξωσι πλέον.

— Ὁ κύβος ἐρρίφθη! εἶπε τέλος ὁ Βαρίνσκυ κλείων τὴν θύραν. Θὰ παραστήσω τὴν πέμπτην πρᾶξιν τοῦ δράματός μου. Θὰ ἦσαι δι' ἐμὲ ὁ Πυλάδης μέχρι τέλους καὶ θὰ ἀκούσω παρὰ σοῦ τὴν τελευταίαν λέξιν ἐν τῇ τελευταίᾳ σκηνῇ;

— Ἀ! ἐὰν ἀμφιβάλλῃς, εἶναι περιττὸν νὰ ἐρωτᾷς! Ἐὰν σοὶ εἴπω ναί, δὲν θὰ μὲ πιστεύσῃς περισσότερον.

— Λαμπρὰ ἀπάντησις! Λοιπὸν «Ἁρπάσωμεν τὴν Ἑρμιόνην!»

— Τοῦτο ὅμως εἶναι τὸ δύσκολον!

— Ἀλλ' ἐὰν ἦτο εὔκολον, δὲν θὰ ἐζήτουν τὴν συνδρομήν σου.

— Εἶναι ὅμως ριψοκίνδυνον παιγνίδι!

— Ἄφησέ με μόνον, ἐὰν φοβῆσαι!

— Ὄχι! Δὲν ἦλθον ἀπὸ τόσον μακρὰν διὰ ν' ἀποσυρθῶ!

— Τόσον τὸ καλλίτερον!

— Πότε καὶ πῶς;

— Τοῦτο σκέπτομαι. Τί ἔχομεν σήμερον;

— Σάββατον.

— Καὶ θὰ γείνῃ μοναχὴ τὴν Τετάρτην... Τὴν Τετάρτην θὰ εἶναι ἱερὰ διὰ πάντας καὶ δι' ἐμὲ αὐτόν... Τὴν Τετάρτην ὁ σίδηρος τοῦ ἀρχιερέως θὰ ἐγγίσῃ τὴν κεφαλήν της! Τὴν Τετάρτην τὸ ἅγιον μῦρον θὰ χρίσῃ τὰς χεῖράς της, τὰ χείλη της, τὸ μέτωπον, τοὺς ὀφθαλμούς της... Βλέπεις λοιπὸν ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀνάγκη νὰ γείνῃ ἡ ἁρπαγὴ πρὸ τῆς Τετάρτης. Ἔχομεν δὲ πρὸ ἡμῶν τέσσαρας ἡμέρας.

— Εἶνε ὀλίγαι!

— Τούναντίον, εἶνε πολλαὶ δι' ἐκεῖνον, ὅστις γνωρίζει νὰ τὰς χρησιμοποιήσῃ! Δὲν θὰ ἤθελον πλειοτέρας, καθότι δυσκόλως τότε θὰ ἐτηρεῖτο μυστικὸν τὸ πρᾶγμα.

Ὁ Τόμσκυ, μὴ ὢν ἐρωτευμένος αὐτός, ἐσκέπτετο ὅτι ὤφειλε ν' ἀντιπροσωπεύῃ τὴν φρόνησιν καὶ ἐδοκίμασε νὰ προβάλῃ δυσκολίας τινάς· ἀλλ' ὁ φίλος του χωρὶς οὔτε νὰ λαμβάνῃ τὸν κόπον νὰ ἀντικρούσῃ ταύτας, ἠρκεῖτο εἰς τὴν ἀμετάτρεπτον ταύτην ἀπάντησιν.

—Τὸ θέλω καὶ θὰ γείνῃ διότι τὸ θέλω. Εἶναι παρὰ πολὺς καιρός, ἀφ' ὅτου ὑποφέρω καὶ ἀφ' ὅτου ἀναμένω! Ἀφοῦ δὲ ἡ Τύχη θέλει νὰ μὲ ἀνταμείψῃ, ἐπωφελοῦμαι. Ἂς παύσωμεν πλέον τὴν ὁμιλίαν ταύτην καὶ ἂς δειπνήσωμεν εὐθύμως.

Μετὰ τὸ δεῖπνον ὁ Παῦλος προσεκάλεσε τὸν ξενοδόχον καὶ διέταξε τοὺς ὑπηρέτας του νὰ ἐξέλθωσιν.

— Εἰμαι ὁ πρίγκιψ Βαρίνσκυ, εἶπεν οὗτος εἰσερχόμενος ἀποτόμως εἰς τὸ σπουδαῖον θέμα· μοὶ εἶσθε ἀναγκαῖος· θέλετε νὰ μὲ ὑπηρετήσητε;

— Ἐξ ὅλης καρδίας, ἀπήντησεν οὗτος, λαβὼν ἤδη πληροφορίας, παρὰ τῶν ὑπηρετῶν τῶν δύο ἀρχόντων.

— Καλά! Τοιοῦτον ἄνθρωπον θέλω καὶ ἐγώ. Θέλω ἡ πεποίθησις νὰ ἦναι ἀπόλυτος καὶ ἀμοιβαία. Τὸ πᾶν ἢ τίποτε!

— Μαζύ μου θὰ ἔχητε τὸ πᾶν, πρίγκιψ!

— Εὑρέτε τί συμβαίνει;

— Ἀλλά.... νομίζω ὅτι ἐνόησας.

— Τότε δὲν ἔχω τί νὰ σᾶς ἐξηγήσω: Εἰς τὴν ὑπόθεσιν λοιπόν! Γνωρίζετέ τινα τοῦ μοναστηρίου;

— Ὦ, βεβαίως!

— Ποῖον;

— Πρῶτον τὸν Ἐκκλησιάρχην.

— Ἐμπρός! Εἶνε τόσον σχολαστικός, ὥστε τὸ ἐλάχιστον δὲν ἤθελον τῷ ἐμπιστευθῇ. Δὲν ἀγοράζεται, διότι αὐτὸς εἶναι ἤδη πωλημένος, δι' ἓν τεμάχιον ἄρτου: Δὲν ἔχετε ἄλλον καταλληλότερον νὰ μοὶ προτείνητε; Σκεφθῆτε καλῶς!

— Ἔ! ἀντὶ καλοῦ ποσοῦ θὰ εὕχομεν ἴσως τὴν ἡγουμένην....

— Εἶναι πλέον πανοῦργος ἀφ' ὅ,τι ἐπίστευον, εἶπεν ὁ πρίγκιψ πρὸς τὸν φίλον. Ζητεῖ διὰ λογαριασμόν του· καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν ξενοδόχον:

— Ὄχι, ἀπήντησεν· γνωρίζω τὴν καλογραίαν αὐτήν, εἶναι ἁγία: ὁ οὐρανὸς εἶναι ἰδικός της καὶ τὰ ἐπίγεια εἶνε ἀδιάφορα δι' αὐτήν.

— Ὁ ἐφημέριος τότε!

— Οὔτε! Ἂς ἀφήσωμεν εἰς τὸν Θεὸν ὅ,τι τοῦ ἀνήκει. Θὰ προετίμων ἄνθρωπον ἐλεύθερον πρὸς πάντα σύνδεσμον θρησκευτικόν, λ. χ. τὸν ἰατρόν.

— Ἀκατάλληλον· ἐκεῖ δὲν ἀσθενοῦν παρὰ διὰ ν' ἀποθάνουν καὶ ἀκόμη πολλαὶ ἐξ αὐτῶν ἀποθνήσκουν ὄρθιαι. Ὁ ἰατρὸς οὐδέποτε σχεδὸν τὰς ἐπισκέπτεται καὶ δὲν θὰ ἠμπορῇ νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ... Ἀλλ' εὑρῆκα ἴσως, ὁ οἰκονόμος, ὅπου φροντίζει δι' ὅλας τὰς ὑποθέσεις καὶ ὁ ὁποῖος γνωρίζει καλὰ τὰ καθέκαστα τοῦ μοναστηρίου. Εἶναι ὀλίγον συγγενὴς τῆς γυναικός μου καὶ πολὺ φίλος μου. Ἔχει οἰκογένειαν πολυάριθμον καὶ μικρὰν ἀμοιβήν... Ἀλλὰ ἐγγυῶμαι· εἶναι τίμιος ἄνθρωπος καὶ πολὺ ἀφωσιωμένος εἰς τὰ καθήκοντά του.

(Ἕπεται).

ΠΑΝΟΡΑΜΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ — ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ — ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Διάβασις πρὸ μαγειρείου εὐωδιώντος. Ἡ Ἔκθεσις τῶν Παρισίων. Τὸ πανόραμα τοῦ Αἰῶνος. Μιραβώ, Δεμουλέν, Λουδοβίκος, Μαρία Ἀντωανέττα. —Αἱ ἐπισημότητες τοῦ αἰῶνος. Ἡ σύνοψις αὐτοῦ. Ὁ Οὐγκώ. Εὐχὴ πρὸς τοὺς ἀναγνώστας.—Ὁ Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους ἐκράτει βότρυν. — Ἄγγλος ἐπίσκοπος δικαζόμενος ἐπὶ φιλοκαθολικισμῷ. — Ὁ Κώδων τοῦ Τσάρου.— Τὰς εἰς *ισμὸς*.— Βαγνερισμός. Οἱ νεοφώτιστοι τοῦ Καμερούν.—Ὁ Μόλτκε κλειδοκυμβαλιστής. Μυστικοσύμβουλος καὶ μουσικὸς σύμβουλος. — Ἡ ἰσχὺς τῆς Εἱμαρμένης καὶ τῶν δημάρχων!

Διήλθατέ ποτε μετὰ μακρὸν καὶ κοπιαστικὸν περίπατον ἔξωθεν οἰκίας ἐχούσης πρὸς τὴν ὁδὸν τὰ παράθυρα τοῦ μαγειρείου της; Καὶ τί ᾐσθάνθητε εἰς τὴν διαχυνομένην ἐκεῖθεν εὐωδίαν τοῦ βουτύρου καὶ τῆς κνίσσης; Δὲν περιγράφεται; αἴ! Οὕτω λοιπὸν δὲν περιγράφεται καὶ ἡ ἐντύπωσις, ἣν παράγει εἰς ὅλους τοὺς ἀναγινώσκοντας ἡ ἐλαχίστη ἔκδοσις ἢ ἀνακοίνωσις περὶ τῆς προσεχῶς γενησομένης ἐν Παρισίοις ἐκθέσεως. Εὐώδια κνίσσης διὰ τοὺς πεινῶντας. Εὐτυχεῖς ἐκεῖνοι, οἵτινες μετὰ τὸ ὀρεκτικὸν παρακαθήσωσιν εἰς πλουσίαν τράπεζαν. Ἀλλ' εὐτυχέστεροι ἐκεῖνοι, οἵτινες μετὰ τὰς ἀναγνώσεις δυνηθῶσι νὰ μεταβῶσιν εἰς Παρισίους.

* * *

Πανόραμα ἐν Πανοράματι ἔσεται ὁ πίναξ, ὃν γράφουσι νῦν ἐπὶ τούτῳ δύο καλλιτέχναι διάσημοι τῆς Γαλλίας, ὁ Alfred Stevens καὶ ὁ Gervex. Τὸν ἐκάλεσαν *Ἱστορίαν τοῦ Αἰῶνος* καὶ ἔχουσι δίκαιον. Ἐν μιᾷ εἰκόνι θὰ παρουσιάσωσι πρὸ τῶν θεατῶν τὴν περίληψιν πάντων τῶν ἐπισήμων γεγονότων, ὅσα ἀπὸ τοῦ 1789 μέχρι τῆς σήμερον ἐτελέσθησαν. Καὶ δὲν εἶναι εὔκολον τὸ πρᾶγμα. Δὲν ἀπῃτεῖτο μόνον ἡ σύλληψις τῆς ἰδέας καὶ γραφικὴ δεινότης πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς. Ἀπῃτεῖτο ἱστορία καὶ σκέψις καὶ ποίησις· καὶ οὐδὲν ἔλλειψεν ὡς λέγουσιν οἱ ἰδόντες. Ἐν τῷ μέσῳ ἵσταται ἡ προσωποποίησις τοῦ αἰῶνος εἰς Γαλλίαν διανέμουσαν κλάδους *ἀθανάτου* εἰς τὰ πρωτεύοντα ἐν τοῖς γεγονόσι πρόσωπα. Ἑκάστη βασιλεία, ἑκάστη ἐποχὴ παρίσταται ἰδιαιτέρως. Ἐκεῖ ὁ δοὺξ τῆς Ὀρλεάνης. Κάτω ὁ Μιραβὼ καὶ οἱ περὶ αὐτὸν μὲ τὰς φυσιογνωμίας καὶ τὰς στολὰς ἀπαραλλάκτους. Ἐκεῖ ὁ Κάμιλλος Δεμουλέν, πέραν αἱ ἄγριαι κεφαλαὶ τοῦ Μαρὰ καὶ τοῦ Δαντὼν εἰς φρικτὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν αὐλὴν τοῦ Λουδοβίκου ΙϛΙ, ἔχοντος ἔνθεν τὸν Δελφῖνον καὶ ἔνθεν ἐν ἐκπάγλῳ κάλλει τὴν Μαρίαν Ἀντωανέτταν, ἣν τίς θαυμάζων οὕτω θὰ φαντασθῇ ὅτι θὰ ἴδῃ πορρωτέρω ὑφισταμένην τὴν καταδίκην τῆς εὐτελεστέρας ἐνόχου; Οἱ ζωγράφοι ἔκρυψαν ὄπισθεν παραπετάσματος τὰς φρικώδεις σφαγὰς τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ τὰς καθημερινὰς ἐκτελέσεις. Ἴσως χάριν τῆς καλαισθησίας ἔθεσαν τὸ φίμωτρον τοῦτο εἰς τὸ στόμα τῆς ἱστορίας. Ἀλλ' ἐσκέφθησαν φαίνεται οἱ καλλιτέχναι, ὅτι αἱ νίκαι καὶ τὰ τρόπαια ἀποσβύνουσι τὰ ἐγκλήματα. Καὶ ἰδοὺ αἱ ὡραῖαι στολαὶ τῶν στρατηγῶν καὶ ὅλη ἡ θαυμασία ἐποποιία τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας. Ἰδοὺ ὁ Ναπολέων, ἰδοὺ ὁ Λουδοβίκος ΙΗ', ὁ Κάρολος Γ', ὁ Λουΐ-Φίλιππος περικυκλούμενοι ὑφ' ὅλων τῶν στρατιωτικῶν καὶ φιλολογικῶν ἐπισημοτήτων, αἵτινες ἐλάμπρυναν τὰς βασιλείας των. Καὶ ἡ ἱστορία ἐκτυλίσσεται οὕτω προσεγγίζουσα τὴν β' αὐτοκρατορίαν καὶ εἰκονίζουσα τὰς συμφορὰς τοῦ 1870, τὴν Ἐθνικὴν Ἄμυναν, τὴν Κοινότητα καὶ καταλήγουσα εἰς τοὺς προέδρους, τὸν κ. Γρεβύ, τὸν κ. Σαδὶ-Καρνώ. Ἐν τῷ κέντρῳ, παρὰ τὸ ἄγαλμα τῆς Γαλλίας ἵσταται μόνος ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ὡσεὶ συνοψίζων μόνος τὴν δόξαν τοῦ αἰῶνος. Πορρωτέρω ὁ Σαβρέτλ καὶ ὁ Παστὲρ ἀντικρὺ τοῦ Λαβοαζιέ. Καὶ τέλος ὅμιλος σοφῶν ἱσταμένων εἰς τὸ ἄκρον, ὡς ἵνα καταδείξωσι τὸν πλοῦτον τοῦ παρελθόντος ἐν σχέσει πρὸς τὴν πτωχείαν τοῦ ἐνεστῶτος.

Καὶ ἔπειτα; Τίς θὰ γεννηθῇ; Ποῦ αἱ μεγαλοφυΐαι καὶ οἱ μεγάλοι πολιτευταί; Πανταχοῦ μετριότητες! Καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ὅπως καὶ παρ' ἡμῖν. Ποῦ ἡ γωνία τοῦ γλυκοῦ οὐρανοῦ καὶ αἱ ἐλπίδες τοῦ μέλλοντος;

Οἱ μόχθοι, εἰς οὓς ὑπεβλήθησαν οἱ καλλιτέχναι οὐτοι πρὸς κατάρτισιν τοῦ μεγαλουργήματός των εἶνε ἀπερίγραπτοι ἐπίσης. Τὸ ἐργαστήριόν των μετεβλήθη εἰς ἐθνολογικὸν μουσεῖον· βιβλία, ὑποδήματα, ξίφη, φωτογραφίαι, στολαί, μετάλλια, πίλοι, πτερνιστῆρες· τριῶν γενεῶν, τριάκοντα τάξεων, τριακοσίων συρμῶν! Καὶ εἰργάζοντο ἀπὸ ἐτῶν. Ἀλλὰ πρὸς ἀνταμοιβὴν μυριάδες θὰ θαυμάσωσι τὸ ἔργον των καὶ εἴθε οὐδεὶς νὰ λείψῃ ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς μικρᾶς ταύτης περιγραφῆς του.

* * *

Ἡ ἀνακοίνωσις ὀφείλεται εἰς τὸν κ. Herou de Villefosse, πρόκειται δὲ περὶ τῆς στάσεως, ἣν εἶχεν ὁ περιφήμιστος Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους. Ὑπετίθετο μέχρι τοῦδε ὅτι διὰ τῆς ἐλλειπούσης δεξιᾶς χειρὸς ὁ Ἑρμῆς ἐκράτει βότρυν καὶ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐβασίζοντο αἱ συμπληρώσεις, αἵτινες ἐγίνοντο εἰς τὸ ἀκρωτηριασμένον ἀριστοῦργημα. Αἱ τοιχογραφίαι τῆς Πομπηΐας ἐπεβεβαίωσαν τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ πολλαὶ ὑπῆρχον ἔτι ἀμφιβολίαι· ὁ Γάλλος ἐρευνητὴς ὅμως παρουσιάζῃ νέα ἐπιχειρήματα· δύο ἀγαλματια χάλκινα εὑρεθέντα ἐν Γαλλίᾳ καὶ παριστῶντα κακότεχνον μὲν καὶ χονδροειδές, ἀλλὰ ὁλόκληρον τὸ ἐξαίσιον ἔργον.

Καὶ ἂν αὐτὸς ὁ Τρισμέγιστος ἔφορος τῶν κλεπτῶν εἶχε κλέψῃ τὴν σταφυλήν, ἣν ἡ χεὶρ τοῦ ἀγάλματός του ἐκράτει, πάλιν ἡ ἐπιστήμη ἀπεκάλυψε τὸ μυστήριον, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθέν: οὐδὲν κρυπτόν, ὃ μὴ φανερὸν γενήσεται.

* * *

Ἐὰν δὲν σᾶς ἀρέσκω... ἰδοὺ τὰ δικαστήρια! Τοιαύτην ἀπόκρισιν ἔδωκεν ὁ ἀγγλικανὸς ἐπίσκοπος Λίγκολν εἰς τοὺς κατηγορούντας αὐτὸν ὡς παραβάτην τοῦ ἠθικοῦ συμβολαίου, καθ' ὃ εἶχεν ὑποσχεθῇ νὰ εἶναι πιστὸς καὶ τίμιος διαμαρτυρόμενος. Καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἐνήχθη ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης τῆς πατρίδος του, κατηγορούμενος ὅτι ἤναψε κηρία εἰς τὴν ἐκκλησίαν του, καὶ ὅτι—καίτοι μὴ ἀλλαξοδοξήσας—καθ' ἑκάστην μεταβάλλει ἐπὶ τὸ καθολικώτερον τὸν εἰς αὐτὸν ἐμπεπιστευμένον ναὸν καὶ τὸ ἀριστοκρατικώτατον ποίμνιόν του.

Καὶ πράγματι ἀπό τινος πολλαὶ ἀριστοκρατικαὶ τοῦ Λονδίνου οἰκογένειαι, πρωτοστατοῦντος αὐτοῦ, ρίπτουσιν εὐνοϊκὰ βλέμματα πρὸς τοὺς τύπους τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. Ἴσως αἱ τάσεις αὗται σκοπὸν ἔχουσι τὴν περιλάλητον παρ' Ἄγγλοις ἕνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν. Εἴμεθα ὅμως περίεργοι νὰ μάθωμεν τί θὰ εἴπῃ καὶ ἡ δικαιοσύνη.

* * *

Ἀπὸ δυσμῶν στρέψωμεν τὸ βλέμμα πρὸς βορρᾶν καὶ ἀκούσωμεν σημαίνοντα ἕνα κώδωνα, ὅμοιος τοῦ ὁποίου δὲν ἠκούσθη ποτέ: *Τὸν Κώδωνα τοῦ Τσάρου.*

Ἐν Χαρκόβῳ, τῇ γειτονικῇ τοῦ Βόρκι πόλει, ὅπου τρομερὸν σιδηροδρομικὸν δυστύχημα ἔθετο εἰς κίνδυνον τὴν αὐτοκρατορικὴν οἰκογένειαν τῆς Ρωσσίας, μέλλει νὰ στηθῇ μέγας κώδων ἐκ καθαροῦ ἀργύρου, ὅστις θὰ ὑπενθυμίζῃ εἰς τοὺς κατοίκους τὴν ἡμέραν τῆς 17 Ὀκτωβρίου. Ὁ κώδων θὰ φέρῃ τὸ ὄνομα «Κώδων τοῦ Τσάρου», θά κοσμηθῇ δὲ μὲ τὰ μονογράμματα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους καὶ πάντων τῶν ὑψηλῶν προσώπων, ἅτινα εὑρίσκοντο ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ βαγονίῳ· θ' ἀναρτηθῇ δ' ἐξωθεν τοῦ κωδωνοστασίου τῆς Μητροπόλεως, πρὸς δυσμάς, πρὸς τὴν διεύθυνσιν δηλονότι τοῦ σιδηροδρόμου. Καὶ καθ' ἑκάστην ἀκριβῶς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ συμβεβηκότος τοῦ Βόρκι ὁ καλλιτεχνικώτερος τῶν συγχρόνων κωδώνων θὰ ἠχῇ ἐπὶ πέντε λεπτὰ ἐνθυμίζων εἰς τὸν κόσμον τὴν σωτηρίαν τοῦ Τσάρου. Μετὰ τὸν παραγγελθέντα τῷ Ἀϊβαζόφσκῃ πίνακα, ἐν ᾧ θὰ γραφῇ ἡ εἰκὼν τοῦ συμβάντος, ἰδοὺ καὶ ἄλλο καλλιτεχνικὸν μνημεῖον προωρισμένον νὰ διαιωνίσῃ τὸ συμβὰν τῆς 18 Ὀκτωβρίου.

* * *

Τὰ ἔχοντα τὴν κατάληξιν *ισμὸς* εἶνε ὀνόματα ἀσθενειῶν σωματικῶν ἢ διανοητικῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὡς ὁμολογοῦσιν ὁ ρευματισμὸς καὶ ὁ ρωμαντισμός... Δὲν ἠδύνατο δέ νὰ δοθῇ ἄλλη κατάληξις εἰς τὸν *Βαγνερισμὸν* ἀληθῆ ἐπιδημίαν ἀριθμοῦσαν ἤδη ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ κατὰ χιλιάδας τὰ κρούσματα. Φαντάσθητε ὅτι μία μόνον ἐκ τῶν Ἑταιρειῶν, ἥτις ἐξ ἐπαγγέλματος διαδίδει τὸ νόσημα, ἡ *Παγκόσμιος Ἑταιρεία Ρ.Βάγνερ* σύγκειται νῦν ἐξ 6,000 μελῶν καὶ ἔχει ὑποκαταστήματα 244. Ἐν Λονδίνῳ μόνον ζῶσιν 338 ἑταῖροι· ἐν ἑκάστῃ δὲ καὶ τῇ μικροτέρᾳ τῆς Γερμανίας πολίχνῃ ὑφίσταται καὶ ἓν Wagnerverein ἡ ὅμιλος θαυμαστῶν καὶ ὀπαδῶν τοῦ μουσικοδιδασκάλου τοῦ μέλλοντος. Καὶ δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ Γερμανία. Ἤδη ἤρξαντο καὶ προσηλυτισμοί, συνεστάθη δὲ Wagnerverein καὶ ἐν τῇ ἀπωτάτῃ ἄκρᾳ Καμεροῦν τῆς Ἀφρικῆς, ὅπου ὀλίγιστοι Γερμανοί ἐσχημάτισαν πρό τινος ἀποικίας!

Ἰδοὺ λοιπὸν ὁ Βάγνερ, ἀφοῦ κατέκτησε τὴν Λευκὴν Εὐρώπην, προὐχώρησε καὶ μέχρι τῆς Μαύρης Ἀφρικῆς, διότι ἀφοῦ ὀκτὼ εἶνε οἱ Βαγνεριστοὶ τοῦ Καμεροῦν, ἐξ δὲ μόνον οἱ Γερμανοί, ἄρα προσηλυτίσθησαν πρὸς τὸ παρὸν καὶ δύο Μαῦροι!

* * *

Ἀλλ' ἡ λατρεία τῆς μουσικῆς ἐν Γερμανίᾳ δὲν ἔχει ὅρια. Ὡς παράδειγμα παρουσιάζεται τίς; Μόλτκε, ὁ ἔνδοξος στρατηλάτης. Δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς σχέδια μαχῶν καὶ κινητοποιήσεις στρατῶν καὶ πολεμικὰ προστάγματα. Ὁ ἀρχίφιλος γέρων εἶναι ἔξοχος κλειδοκυμβαλιστής. Γνωρίζει ἀπὸ στήθους μέγα μέρος τῶν ἀριστουργημάτων τῶν ἐξοχωτέρων μουσικοδιδασκάλων καὶ ἤδη, ὅτε παρῃτήθη ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Γερμανικοῦ ἐπιτελείου, μετεκόμισεν ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου δωματίου, ὅπερ παρὰ τὸ γραφεῖόν του εἶχε, ὡραῖον... κλειδοκύμβαλον, ὅπερ συνεχῶς ἔπαιζεν! Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ἡλικία δὲν ἐπιτρέπει πλέον εἰς τὰς τρεμούσας χεῖράς του νὰ σύρωσι τὸ ξίφος καὶ ἐγγίζωσι συνεχῶς τὰ πλῆκτρα τοῦ κλειδοκυμβάλου, ἀλλὰ ὁ ἔνδοξος ἀπόμαχος ἔχει πάντοτε τὴν πρώτην συμβουλευτικὴν ψῆφον εἰς τὰ στρατιωτικὰ συμβούλια καὶ εἰς τὰς ἐν τοῖς ἀνακτόροις διδομένας συναυλίας!

* * *

Ἀξιομίμητον παράδειγμα συνιστώμενον καὶ εἰς τὸν κ. δήμαρχον Ἀθηναίων.

Παριστάνετο ἐν τῷ Παδούης θεάτρῳ πρό τινων ἑβδομάδων ἡ *Ἰσχὺς τῆς Εἱμαρμένης*, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἀνεπιτυχίας. Οἱ ἀκροαταὶ δυσφοροῦντες ἐσύριζον. Ὁ δήμαρχος ἐσιώπα τηρῶν τὴν ἀξιοπρέπειάν του.

Τὴν ἐπαύριον ἐτοιχοκολλήθησαν προγράμματα ἀγγέλοντα τὴν ἐπανάληψιν τῆς *Ἰσχύος τῆς Εἱμαρμένης*.

Ὁ Δήμαρχος ἐζήτησε τὰς κλεῖδας τοῦ θεάτρου καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν θεατρώνην τὴν ἑξῆς λακωνικωτάτην ἐπιστολήν:

Ἐν ὅσῳ ἐπιμένετε εἰς τὴν ἐπανάληψιν, αἱ κλεῖδες τοῦ θεάτρου θὰ μένωσιν ἐν τῷ δημαρχείῳ!

Οὕτω δὲ καὶ ἐγένετο.

Ὦ ἰσχὺς τῶν δημάρχων πόσον θὰ ἦσο ἀναγκαία καὶ παρ' ἡμῖν!

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ψηφισθέντος τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς χρήσεως τοῦ 1889 καὶ ἄλλων τινῶν νομοθετημάτων ἐκηρύχθη ἡ λῆξις τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς.—Λέγεται ὅτι ἔκτακτος σύνοδος κληθήσεται κατὰ Μάρτιον πρὸς ψήφισιν τῶν ὑποληφθέντων νομοσχεδίων καὶ τῶν ὑποβληθησομένων νέων περὶ τῶν γάμων τοῦ Διαδόχου καὶ τῆς προικίσεως τῆς βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας. — Πέμπτον μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος πρὸς πλήρωσιν τῆς κενωθείσης διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν θέσεως ὠνομάσθη ὁ Θεοφ. ἐπίσκοπος Νάξου Γρηγόριος.—Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ἐπίσημον κατάστασιν τῶν ἐσόδων τοῦ 1888 προϋπελογίσθησαν 95,306,231, ἐβεβαιώθησαν 97,345,087, καὶ εἰσεπράχθησαν 75,749,156, ἀπομένουσι δὲ εἰσπράξιμα 21,595,930. Ἐπληρώθησαν δὲ ἔξοδα 74, 991,597.—Ἐκ τοῦ δανείου τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου, ὅπερ ὁ Δῆμος Ἀθηναίων συνωμολόγησε πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, 50,000 δρ. ἐνεκρίθη νὰ διατεθῶσι πρὸς πλακόστρωσιν εὐρέων διαζωμάτων τῶν τριῶν ἐπισημοτέρων τῆς πρωτευούσης πλατειῶν. — Ἡ κυβέρνησις ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἄρτι ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Βουλῆς νομοσχεδίου, συνωμολόγησε δάνειον μετὰ τῆς Union Bank, ἥτις ἀναλαβοῦσα τὸ δάνειον χορηγεῖ 13,500,000 δρ. πραγματικοῦ κεφαλαίου εἰς χρυσὸν ἐπὶ πληρωμῇ 459,750 ἐτησίως καὶ δι' 65 ἔτη, καθ' ἃ ἀποσβέννυται αὐτό.—Ἀνεχώρησεν ἐπιβαίνων τοῦ πολεμικοῦ «Ρίντα», ἐν ᾧ ὑπηρετεῖ ὡς ὑποπλοίαρχος, ὁ ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας φιλοξενηθεὶς ἐν τοῖς Ἀνακτόροις Μέγας Δοὺξ Ἀλέξανδρος Μιχαήλοβιτς.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τῆς παραιτήσεως τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Φλοκὲ ἐξακολουθεῖ ὑπουργικὴ κρίσις, πολλῶν προσκληθέντων, ἀλλὰ εὑρισκόντων δυσχερείας πρὸς σχηματισμὸν ὑπουργείου. — Διὰ διατάγματος τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Αὐστρίας ἠγγέλθη ὅτι κατόπιν συνεννοήσεως τῶν δύο κρατῶν, αἱ Αὐστριακαὶ καὶ Ἑλληνικαὶ ἀνώνυμοι ἑταιρεῖαι λαμβάνουσι τὴν ἄδειαν νὰ λειτουργῶσιν ἀμοιβαίως ἐν ταῖς δύο χώραις. — Βεβαιοῦται ὅτι ὁ Τσάρεβιτς μνηστευθήσεται κατὰ τὸ Πάσχα τὴν πριγκίπισσαν Ἀλίκην τῆς Ἔσσης, ἥτις ἀσπαζομένη τὸ ὀρθόδοξον θρησκευμα ὀνομασθήσεται Ἀλεξάνδρα.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Ἐξεδόθη ὁ πρῶτος ἀριθμὸς τοῦ *Στρατεύματος*, ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδος τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Ἡρακλέους Δ. Σταύρου. — Ἡ διεύθυνσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐφημερίδος *Σιὼν* ἀνετέθη τῷ λογίῳ κ. Ι. Τσακασιάνῳ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐν τῷ ἐθνολογικῷ περιοδικῷ Les Littératures populaires de toutes les Nations ἐδημοσιεύθη πρό τινος σειρὰ δημωδῶν παραδόσεων, ᾀσμάτων, παροιμιῶν, ἠθῶν, ἐθίμων, προλήψεων κλπ. τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἰδίᾳ δὲ τῶν περὶ τὰ Ἄδανα Τουρκομανικῶν φυλῶν, συλλεγεῖσα ὑπὸ τοῦ ὁμογενοῦς κ. Νικολαΐδου.—Ὁ κ. J. Mourier ἐντεταλμένος ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας, ἐπισκεφθεὶς πρό τινος τὸν Καύκασον καὶ ἐξερευνήσας τὰ κατ' αὐτὸν ἐδημοσίευσε μελέτην περὶ τῆς *Ἀρχαιολογίας τοῦ Καυκάσου*, ἐν ᾗ ἐκθέτει τὰς ἐρεύνας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς καὶ τῆς μετέπειτα, καθ' ἣν ἐπὶ τῆς χώρας ἐκείνης ἐπέδρασαν ἐκπολιτιστικῶς οἱ ἀποικίσαντες ὅλα τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Ἑλληνικοὶ πληθυσμοί. Ἐν ἑτέρᾳ δὲ μελέτῃ του *Περὶ τῶν τεχνῶν ἐν Καυκάσῳ*, δι' ἧς συμπληροῦται ἡ *Ἀρχαιολογία*, ὁ ἐρευνητὴς ἀποδεικνύει διὰ μακρῶν ὅτι πάντα σχεδὸν τὰ παλαιὰ χάλκινα ἀντικείμενα, ἅτινα ἀνεῦρεν, ἔχουσι κοινὰ χαρακτηριστικὰ πρὸς τὰ Μικρασιανὰ καὶ τὰ Ἑλληνικά.—Ἀπεδίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ ἰσραηλίτης Νάθαν Λευΐ, εἷς τῶν ὧν τοῦ μεγάλου φερωνύμου ἐκδοτικοῦ καταστήματος, ὅπερ διευθύνει νῦν ὁ ἀδελφός του Κάλμαν Λευΐ.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

Ὁ γνωστὸς μεσαιωνολόγος κ. Diehlσυν ἔγραψε δύο ἔργα σχετιζόμενα πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς ἱστορίαν, τὸ ἓν ἐπιγράφεται «*Μελέτη ἐπὶ τῆς Βυζαντιακῆς διοικήσεως ἐν τῷ ἐξαρχάτῳ τῆς Ραβέννης*,»καὶ τὸ ἕτερον «*Ἡ ἐκκλησία καὶ τὰ μνημεῖα τῆς ἐν Φωκίδι μονῆς τοῦ ὁσίου Λουκᾶ*». — Ὑπὸ τοῦ Ἀδδᾶ Peisson ἀγγέλεται ἡ ἔκδοσις νέου θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ ἐν Παρισίοις φέροντος τὸν τίτλον La Revue des Religions, ἐν ᾧ θὰ μελετῶνται ζητήματα ἀναγόμενα εἰς τοὺς διαφόρους τῆς θεολογίας κλάδους.—Ἡ Ἰατρικὴ Ἑταιρία Ἀθηνῶν ἀπεφάσισε νὰ προκηρύξῃ τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανοῦ ἰατροῦ Kotting τεθέντα διαγωνισμόν, τὸ δὲ 500δραχμον γέρας ν' ἀπονεμηθῇ εἰς τὸ ἄριστον τῶν ἔργων ἐπὶ θέματος «περὶ τῆς χειρουργικῆς παρ' ἀρχαίοις» κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀθλοθέτου. Ἔργα εἰσὶ δεκτὰ μέχρι τῆς 1ης Μαΐου 1890.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδρίᾳ τῆς Γερμανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς ὁ διευθυντὴς αὐτῆς κ. Δαῖρπφελδ ὡμίλησε περὶ τῶν ἐν τῷ Θεάτρῳ τοῦ Διονύσου γενομένων ἀνασκαφῶν· ὁ δὲ δόκτωρ Σνέϊδερ περὶ τῆς ἡλικίας τῶν ἐρυθροδαφῶν ἀγγείων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περισμάτων τῶν τελευταίων ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἀνασκαφῶν.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν Limoges τῆς Γαλλίας πρόκειται νὰ ἱδρυθῇ κατ' αὐτὰς μεγαλοπρεπὴς καὶ καλλιτεχνικώτατος ἀνδριὰς τοῦ μεγάλου φυσικοχημικοῦ Γαϋ-Λουσσάκ.—Ἐν τῷ δημοτικῷ θεάτρῳ τῆς Λειψίας προπαρασκευάζεται ἡ παράστασις νέου μελοδράματος τοῦ κ. Heiberger, φέροντος τὸν τίτλον *Μανουὴλ Βιγᾶς* (;)· ἐν Βισβάδῃ δὲ παρεστάθη μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας τρίπρακτον πατριωτικὸν μελόδραμα Der Alte Dessauer, γραφὲν ὑπὸ τοῦ κ. P. Kürth καὶ μελοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Ὄθωνος Neitzl.—Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1888 αἱ εἰσπράξεις ὅλων τῶν ἐν Παρισίοις θεάτρων ἀνῆλθον εἰς 23,007,074. Κατὰ τὸ 1887 αἱ εἰσπράξεις ἠλαττοῦντο κατὰ ἓν ἑκατομμύριον, ἀλλὰ τούτου αἰτία θεωρεῖται ἡ συμβᾶσα τότε πυρκαϊὰ τοῦ «Κωμικοῦ Μελοδράματος». Τὰ ποσὰ ἐν τούτοις ταῦτα θεωροῦνται ἰσχνὰ ἀπέναντι τῶν κατὰ τὸ 1882 εἰσπραχθέντων 29,068,592 φράγκων!— Μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας παρεστάθη ἐπὶ τέσσαρας συνεχεῖς ἑσπέρας ἡ «Φλῶρα Μιράμπιλις» ἐν Κερκύρᾳ. Πρωτοφανεῖς δὲ τιμαὶ ἀπεδόθησαν εἰς τὸν συνθέτην αὐτῆς κ. Σαμάρκν.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ε. Ζ. *Ἀργοστόλιον*. Ἐστάλησαν. — Χρ. Τρ. *Χαλκίδα*. Ἐλησμονήθημεν;—J. D. *Rouen*. Ἐστάλησαν. Γράφομεν.—Γ. Β. *Σεβαστούπολιν*. Θὰ μᾶς συγχωρήσητε ἄρά γε διὰ τὴν καθυστέρησιν τῆς ἀπαντήσεως, ὅταν ἀναγνώσητε τὰς δικαιολογίας μας; — Κ. Μ. Σ. *Διέπκην*. Ἐλησμονήσατε., φαίνεται ὅτι ὁ τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι ποικίλει κατὰ τόπους· καὶ ὅτι τὸ ἀλλαχοῦ θεωρούμενον ὡς ὀρθὸν πιθανὸν νὰ εἶναι παράδοξον παρ' ἡμῖν.— Μ. Δ. Α. *Σκόπελον*. Ἐνεγράφησαν. Γράφομεν.—Π. Ι. *Μασσαλίαν*. Εὐχαριστοῦμεν. Ἐλήφθησαν. — Σ'. Κάπου ἀνέγνωμεν ἐσχάτως ὅτι ὁ Πάπας Πίος Θ' εἶχε πέμψῃ ὡς δῶρον *ἕνα ὀδόντα τοῦ ἁγίου Πέτρου* εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας, ἵνα τὸν προφυλάττῃ *ἀπὸ τῆς δολοφονίας*, Ἀλλὰ φαίνεται τὸ δῶρον ἦτο προσωπικὸν καὶ δὲν ἴσχυσε διὰ τὸν υἱόν του.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΚΟΜΨΑ ΤΕΥΧΗ

ΠΕΡΙΠΟΥ 96 ΣΕΛΙΔΩΝ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

Τεῦχος 1—3 *Θάνος Βλέκας*, Ἑλληνικὴ μυθιστορία ὑπὸ Π. Καλλιγᾶ.
Ποιήματα Α. Σ. Βυζαντίου (ἐν τῷ 3ῳ τεύχει)
» 3—5 *Ὁ Ἐξηνταβελόνης*, κωμῳδία Μολιέρου, κατὰ τὴν ἐξελλήνισιν τοῦ Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων.
Ποιήματα Φ. Κοππὲ (ἐν τῷ 5ῳ τεύχει).
» 6 *Περίληψις ἱστορίας* τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ὑπὸ Α. Ρ. Ραγκαβῆ.
» 7 κ.9 *Λουΐζα Μόλλερ*, τραγῳδία Φ. Σχιλλέρου.
» 8 *Ὑγιεινὴ τῆς ψυχῆς* ὑπὸ Φεσουτερσλέβεν.
» 10 *Διηγήματα* σύγχρονα Ἑλληνικά, ὑπὸ Δ. Βικέλα, Ἐ. Χαριλάου, Δ. Καμπούρογλου, Γ. Δροσίνη, Α. Κουρτίδου, Ι. Μ. Δαμβέργη καὶ Α. Καρκαβίτσα.
» 11—13 *Στράτης Καλοπίχειρος*, ἠθογραφία ἑλληνικὴ ὑπὸ Στ. Κουμανούδη
» 14—15 *Ἀμλέτος*, τραγῳδία Σαικσπήρου μετάφρασις ὑπὸ Σ. Δ. Βικέλα.
» 16—17 *Ἄσμα τῶν Χριστουγέννων*, διήγημα ὑπὸ Κ. Δίκεης.

Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται λεπτὰ 60. Ἡ συνδρομὴ διὰ 25 (α' σειρὰ) δρ. 12.
Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐννοοῦνται αὗται αἱ τιμαὶ εἰς χρυσόν

ΜΠΑΡΤ ΚΑΙ ΧΙΡΣΤ

ἐκδόται ἐν Ἀθήναις

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Γραμμὴ Πειραιῶς - Κορίνθου - Αἰγίου - Πατρῶν

	1	3	33		2	4	32
Πειραιεὺς ἀν.	6.45π	11 20π	8 πμ	Πάτραι ἀν.	7 πμ	11.25	—
Ἀθῆναι »	7,15μ	11.50»	8. 35	Αἴγιον »	8 52	12.50	—
Κόρινθος ἀφ.	10.35	2.50μ	12.10	Κόρινθος »	1.10	4 —	1.55μ
Αἴγιον »	2.52	6.04»		Ἀθῆναι ἀφ.	4.45	7.05	5.1
Πάτραι »	4.45	7.30»		Πειραιεὺς »	5.15	7.30	6 .5

Γραμμὴ Κορίνθου - Ἄργους - Ναυπλίου - Μύλων

202		203	
Ναύπλιον ἀν.	9.55π.μ.	Κόρινθος ἀν.	3.05 μ.μ.
Μύλοι »	9.55	Ἄργος ἀφ.	5.22 »
Ἄργος »	10.30	Ναύπλιον »	5.55 »
Κόρινθος ἀφ.	12.45π.μ.	Μύλοι »	6 — »

Σημείωσις.— Πᾶσαι αἱ ἀμαξοστοιχίαι ἐν Πάτραις θ'ἀναχωρῶσι καὶ θὰ φθάνωσιν εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου θὰ χορηγῶνται τὰ εἰσιτήρια καὶ θὰ ἐνεργῆται μόνον ἡ παραλαβὴ καὶ παράδοσις τῶν ἀποσκευῶν τῶν ἐπιβατῶν. Αἱ ἀμαξοστοιχίαι 33 καὶ 32 λειτουργοῦσι καθ' ἑκάστην πλὴν τῆς Κυριακῆς. Αἱ ἀμαξοστοιχίαι 1, 2, 33, 32, 202, 203, σταθμεύουσι καὶ εἰς ὅλας τὰς Στάσεις καὶ Σταθμούς. Μεταξὺ Κορίνθου —Ἀκράτας Πατρῶν— Ἀκράτας Ναυπλίου—Ἄργους—Μύλων καὶ ἀντιστρόφως, κυκλοφοροῦσι καθ' ἑκάστην τοπικαὶ ἀμαξοστ. σταθμεύουσαι εἰς πάσας τὰς Στάσεις καὶ Σταθμ·

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΑΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

Πέννας Διαδόχου
Ὑδρόγειοι Σφαῖραι εἰς Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν ἀπὸ δρ. 35—72.
Πέννας Τριποδίου
ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ
ἐπὶ καλοῦ χάρτου στιγμιαίως.
Πέννας Διαδόχου
ΜΕΛΑΝΗ ΜΑΥΡΗ
συμπεπυκνωμένη καὶ ἀναλυομένη εἰς ἑξαμέρη ὕδατο. Δ χ: ο κ δραμ. 312 δραχ. 4 50
Ἀναλελυμένη ἡδκλ. 90
Πέννας Τριποδίου
Γραφικαὶ ΥΛΑΙ
ΚΟΜΨΟΤΕΧΝΗΜΑΤΑ

Τυπογραφεῖον **Κορίννης**, *ὁδὸς Πατησίων ἀριθ. 9.*